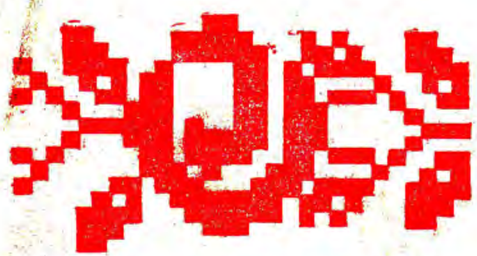
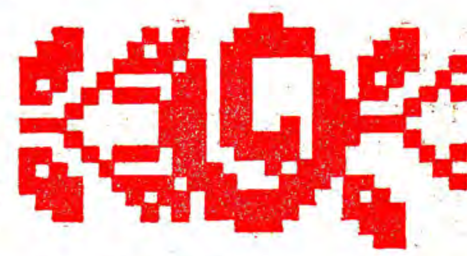

Ніва

ГОД I № 3 БЕЛАСТОК, 18 САКАВІКА 1956 г. ЦАНА 60 гр.

Цэнтральны Камітэт ПЗПР
Дзяржаўная Рада і Ўрад ПНР

ДА ЎСІХ ЛЮДЗЕЙ ПРАЦЫ, ДА ПОЛЬСКАГА НАРОДА

Цэнтральны Камітэт Польскай Аб'еднанай Рабочай Партыі, Дзяржаўная Рада, Урад Польскай Народнай Рэспублікі, з глыбокім сумам паведамляюць увесь народ — рабочых, сялян, інтэлігенцыю і моладзь нашай краіны, што 12 сакавіка ў 21.30 гадзін пасля цяжкай хваробы памёр у Маскве І Сакратар Цэнтральнага Камітэта ПЗПР таварыш Балеслаў Берут.

Адчувальная гэта страта для польскага рабочага класа, якога таварыш Берут быў нязломным змагаром, для ўсяго працоўнага люду, якога быў верным сынам, для народа, за свабоду і лепшую будучыню якога змагаўся ад маладых год праз усё сваё жыццё.

Малады друкар — стаў у рады барацьбітоў за справу соцыялізма. Гартаваўся як дзеяч ППС-Левіцы ў барацьбе з царскімі захопнікамі і нямецка-аўстрыйскімі акупантамі.

Ад першай хвіліны ўзнікнення Комуністычнай Партыі Польшчы стае пад яе сцягам.

У міжваенных гадах непераможаны праследваннямі і шматразовым турэмным заключэннем, з запалам і аддана́сцю гуртуе рабочых і працоўных сялян, інтэлігенцыю і моладзь да барацьбы з капіталістычнымі і памешчыцкімі ўрадамі, за хлеб і працу, за дэмакратычныя свабоды, мір і народную ўладу. Як дзеяч міжнароднага рабочага руху прымае ўдзел у рэвалюцыйнай барацьбе братніх партый.

У дні найцяжэйшых змаганняў нашага народа з гітлераўскім акупантам імя таварыша Берута — „Тамаша" неразлучна вяжацца з гераічнымі подзвігамі Польскай Рабочай Партыі, якой быў адным з заснавальнікаў. Таварыш „Тамаш" з'яўляецца арганізатарам і старшынёй Краёвай Рады Нарадовай — першага дэмакратычнага прадстаўніцтва польскага народа, змагаючагася за нацыянальнае і грамадскае вызваленне.

Існаванне Народнай Польшчы непарыўна звязана з працай таварыша Берута — прэзідэнта, старшыні Рады Міністраў — старшыні Агульнапольскага Камітэта Народнага Фронта — І Сакратара ЦК ПЗПР. Таварыш Берут запісаўся ў памяці народа, як нязломны змагар за ўмацаванне народнай улады, за межы Польшчы на Одры і Нысе, за з'еднанне рабочага руху на аснове марксізма-ленінізма, за адбудову краіны, за развіццё гаспадаркі і культуры нашай Радзімы, за ўзмацненне становішча Польшчы ў свеце, за соцыялізм.

Гарачы патрыёт — быў барацьбітом за братэрскую дружбу Народнай Польшчы з Савецкім Саюзам, з усімі соцыялістычнымі краінамі, барацьбітом за міжнародную салідарнасць людзей, нязменным змагаром за мір і дружбу паміж народамі.

Рабочы клас, увесь народ, зналі яго як перадавога дзеяча партыі — правадыра іх працы і барацьбы. Партыя, якой служыў да апошняга подыху знае яго, як непахіснага воіна комунізма.

ЧЭСЦЬ ЯГО ПАМЯЦІ!

ЖЫЦЦЁ І ДЗЕЙНАСЦЬ БАЛЕСЛАВА БЕРУТА

Год 1905. У царскай дзяржаве шырацца забастоўкі, дэманстрацыі і сутыкненні з паліцыяй. У сутарэнні Берутаў у Любліне, пры вуліцы Сероцэй, што раз часцей паяўляюцца нелегальныя брашуры і лістоўкі якія прыносілі Андрэй і Антаніна, брат і сястра Болеслава. Бацька ўважліва чытае іх. Трынаццаці гадовы Балеслаў патайком выносіць іх і чытае сваім равеснікам. Малы хлапец салідарызуецца з пралетарыятам Любліна. Дае доказ сваёй нянавісці да ворага кідаючы чарніліцай у партрэт цара, які вісеў на сцяне. Гэта быў сігнал да школьнай забастоўкі.

Калі выключылі яго са школы, працаваў мулярам, газетаносцам, звычайным работнікам. Канчаткова аднак вырашыў быць друкарам. Здольны юнак працуе лепш ад іншых і хутка вылучаецца. Праз увесь час малады Берут вучыцца ў рамесльным вучылішчы' Дзейна ўдзельнічае ў падпольных гуртках вольнадумніцкай моладзі. піша артыкулы ў маладзёжнúю газету „Вызваленне". У яго малой хатцы, збіралася рабочая моладзь. Хатка вельмі скромная, але было ў ёй многа кніжак.

У той час у Любліне дзейнічае многа нелегальных пляцовак, з якіх карыстае СДКПіЛ і ППС-левіца, з мэтай утрымання сталай сувязі з масамі і распаўсюджвания прагрэсіўных ідэй. У адну з такіх пляцовак — таварыства „Пшышлосць" — уступае Берут разам з групай сацыялістычнай моладзі.

Пачынае вельмі плённую работу, стаючыся непахісным барацьбітом за чыстату ідэй сацыялізма. Карыстаючы з больш поўгадовага свайго знаходжання ў Варшаве вучыцца ў „Вольнай Вшэхніцы". У той час нарастае хваля масавых забастовак і дэманстрацый, якія скаланаюць расійскай імперыяй.

Паміж рэвалюцыйнай партыяй СДКПіЛ і членамі ППС-левіцы, умацоўваецца цеснае судзеянне. Абедзве гэтыя партыі арганізуюць супольныя дэманстрацыі. Ад пачатку вайны 1914 года Балеслаў Берут прымае ўдзел ў антыімперыялістычнай прапагандысцкай працы сярод люблінскіх рабочых. Шукаюць яго царскія жандары. Пасля захопу Любліна аўстрыйскімі войскамі — абедзве партыі пастанаўляюць выкарыстаць кааператыўныя пляцоўкі для рэвалюцыйнай дзейнасці. Найбольш актыўным дзеячам ППС-левіцы ў люблінскім кааператыўным руху з'яўляецца Балеслаў Берут. З вялікім запалам пашырае сетку кааператыўных крамаў, арганізуе пры іх бібліятэкі і хаты — чытальні Арганізуе рабочыя гурткі, супроцьдзейнічае антынароднай рабоце пілсудчыкаўскай ППС.

А ў Польшчу даходзяць гістарычныя і магутныя словы дэкрэта Совета Народных Камісараў з 29 жніўня 1918 г. якія выразна гавораць аб праве польскага народа да поўнай незалежнасці і самавызначэння свайго лёсу... Балеслаў Берут атрымлівае цяжкія партыйныя задачы. У кастрычніку, лістападзе 1918 г. абедзве рэвалюцыйныя партыі СДКПіЛ і ППС левіца, выйшлі з падполля. Ствараюцца першыя пачаткі новай улады ў форме Рад Рабочых Дэлегатаў. Польская буржуазія разгортвае ліхарадачную дзейнасць з мэтай утрымання мас у паслухмянасці і стварэння ўласнага апарата прыгнёту. Берут з вялікай энергіяй удзельнічае ў арганізаванні мітынгаў рабочых, наведвае фабрыкі і заводы, выступае з прамовамі да рабочых, азнаёмлівае іх з сітуацыяй, заахвочвае далей арганізаваць Рады, сустракаецца ўсюды з глыбокай пашанай з боку рабочых.

Супольна з іншымі дзеячамі рэвалюцыйнага рабочага руху Берут набывае вопыт, з кожным годам стаецца больш сталым, больш ахвярным сынам свайго класа.

Калі ў снежні 1918 г. з аб'еднання СДКПіЛ і ППС-левіцы ствараецца Комуністычная Партыя Польшчы, Берут становіцца актыўным членам, выконвае цяжкія і небяспечныя заданні. У 1919 годзе Берут па загаду партыі, выязджае ў Дамброўскі Басейн. Наведвае шахты, металургічныя заводы і кватэры рабочых, выступае з прамовамі на незлічаных мітынгах і сходах. У рэзультаце ствараецца там густая сетка спажывецкай кааперацыі, якая з'яўляецца вялікай дапамогай у дзейнасці маладой комуністычнай партыі. Па нейкім часе вяртаецца Берут у Варшаву. Восенню, 1923 года Балеслаў Берут ізноў выязджае ў Дамброўскі Басейн, дзе вядзе незвычайна ахвярную работу, стварае адзіны фронт рабочага класа і арганізуе забастоўкі.

Цяжкай была гэтая праца, дзе роілася ад шпіцляў і правакатараў. У час сваёй дзейнасці ў Дамброўскім Басейне Балеслаў Берут быў шэсць разы арыштоўваны і палонены.

У 1927 г. за працу дзеля дабра народа быў палонены ў бэндзінскай турме.

Берут арганізуе навучанне вязняў пераважна шахцёраў і рабочых з Дамброўскага Басейна, чытае гісторыю рабочага руху ў Польшчы. Выпушчаны на пекаторы час, вяртаецца ў Варшаву, каб з новай энергіяй узяцца за партыйную працу. Многа месяцаў ёсць членам Сакратарыята КПП. Апасаючыся новай, на гэты раз шматгадовай турмы, партыйнае кіраўніцтва вырашае аб яго выездзе за граніцу.

Праходзяць гады пабыўкі на эміграцыі: Прага, Вена, Софія, Масква. Балеслаў Берут зараз-жа пачынае там працу ў радах міжнароднай арганізацыі рабочага класа. У вышэйшай навучальнай установе ў Маскве аддаецца навуцы над грамадска - эканамічнымі праблемамі, з напружаннем вывучае работы класікаў марксізма. У краіну вяртаецца ў 1931 годзе, калі Польшча перажывае гады крызіса. Партыя накіроўвае яго у рабочую Лодзь, дзе Балеслаў Берут, як сакратар Акруговага Камітэта КПП кіруе забастоўкай рабочых, якія вядуць заўзяты бой з капіталістычнай эксплуатацыяй. КПП-оўскі дзеяч у час фашысцкага тэрору не можа аднак доўга знаходзіцца на адным пасту.

Таму кіраўніцтва партыі вызначае яму іншае месца працы, якое мае вельмі важнае значэнне для барацьбы з фашызмам. Гэтым месцам была Міжнародная Арганізацыя Дапамогі Рэвалюцыянерам — МОПР. Былы вязень, рэвалюцыйны дзеяч, з сэрцам моцна адчуваючым ўсю крыўду і няспраўядлівасць вельмі надаваўся да гэтай працы. Задача была нялёгкая ў тагачасных умовах санацыйнага рэжыма. Трэба было пачаць працу ад асноў, знайсці людзей для дапамогі, кватэры на спатканні, пашырыць палітычную дзейнасць Таварыш „Вацэк" — такі быў тагочасны партыйны псеўданім Берута — навязаў пастаянную сувязь з турэмнымі камунамі, і даваў ім важныя і разумныя парады і ўказанні.

Пасля гітлераўскага перавароту санацыйны рэжым завастрыўся. Гэта аднімае у Берута магчымасць прымаць удзел у змаганнях супроць антынароднай палітыкі Пілсудскага і пілсудчыкаў, таму што ў 1933 г. праз дэфензыву яго адрываюць ад працы і замыкаюць у турму, а ў 1935 г. — асуджваюць на доўгагадовае турэмнае заключэнне. Аднак і тады ён не перарывае сувязі з рабочымі масамі. Пасля турмы ў Варшаве і Мыславіцах адседжвае прысуд у Равічу — катоўні палітычных вязняў.

У снежні 1938 года Берут пакідае турму ў Равічу і да верасня 1939 г. знаходзіцца ў Варшаве. Пасля захопу краіны гітлераўцамі перабіраецца ў Беласток, а па нападзе Гітлера на Совецкі Саюз, кіруецца у Мінск. У 1943 г. партыйнае кіраўніцтва кліча яго да краіны. Вярнуўшыся ў Варшаву Балеслаў Берут прымае актыўны ўдзел у выкоўванні праз кіраўніцтва ППР праграмных асноў і аддаецца справе пашырэння антыфашысцкага народнага фронта і згуртаванню рабоча-сялянскага саюза.

Совецкая Армія перамагала. Краіна з вялікай вераю адносілася да яе перамог, з усё большым давер'ем адносілася да Польскай Рабочай Партыі.

Марозная раніца 1 студзеня 1944 г. У памяшканні на вуліцы Твардэй ў Варшаве, адбываецца першае гістарычнае пасяджэнне Краёвай Рады Нарадовай.

Балеслава Берута аднагалосна выбіраюць на старшыню.

„Заданнем Краёвай Рады Нарадовай — гаварыў тады ў сваёй прамове Балеслаў Берут — гэта раз на заўсёды адабраць рэакцыйным банкротам магчымасць узяць руль улады і выступаць ад імя народа".

Многа намаганняў Балеслаў Берут аддае справе мацнейшага згуртавання народа. З вялікай энергіяй працуе над наладжаннем народных радаў.

Совецкая Армія, магутны саюзнік польскіх народных мас у вялікай бітве за нацыянальнае і грамадскае вызваленне краіны, набліжаецца да нашых межаў. 22 ліпеня прыходзіць доўгачаканая перамога. Вестка аб прыездзе ў Люблін і ўваход у састаў ПКВН Старшыні Краёвай Рады Нарадовай, хутка абляцела ўвесь горад.

Сын малазямельнага селяніна, рабочы па прафесіі, Балеслаў Берут быў верным сынам народа на кожным становішчы, на якім яго ставіла партыя і рабочы люд. Непахісны змагар за сацыялізм, праніклівы палітык, добры гаспадар краіны, прыяцель народных мас — вось такі быў Балеслаў Берут.

ЛЕКАРСКАЕ ВЫЗНАЧЭННЕ працэсу хваробы і смерці БАЛЕСЛАВА БЕРУТА

Таварыш Балеслаў Берут у канцы лютага гэтага года хварэў на грып і запаленне лёгкіх. 11 сакавіка ўтварыўся завал сэрцавага мускула, а 12 сакавіка пры азнаках пашыраючагася сэрцава-сасуднага недамагання наступіла смерць.

Прафесар Н. Васіленка — член карэспандэнт Акадэміі Медыцынскіх Навук СССР,

Прафесар М. Фейгін — галоўны лекар па ўнутраным хваробам у лячэбніцы Міністэрства Здароў'я ПНР.

Прафесар А. Макараў — загадчык IV аддзела Міністэрства Здароў'я СССР.

Паведамленне Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай Партыі Совецкага Саюза і Совета Міністраў СССР

МАСКВА. — Цэнтральны Камітэт КПСС і Совет Міністраў СССР апублікавалі наступнае паведамленне:

Цэнтральны Камітэт Комуністычнай Партыі Совецкага Саюза і Совет Міністраў СССР з глыбокім сумам паведамляюць, што 12 сакавіка ў 23,25 гадзін (маскоўскага часу) памёр у Маскве, пасля цяжкай хваробы (завал сэрцавага мускула) вядомы дзеяч міжнароднага комуністычнага і рабочага руху, вялікі сын польскага народа, I Сакратар Цэнтральнага Камітэта Польскай Аб'еднанай Рабочай Партыі, Балеслаў Берут.

Цэнтральны Камітэт
Комуністычнай Партыі
Совецкага Саюза

Совет Міністраў СССР

Спачувальная тэлеграма Ад ЦК КПСС, Совета Міністраў СССР і Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР

Дарагія сябры. Цэнтральны Камітэт Комуністычнай Партыі Совецкага Саюза, Совет Міністраў СССР і Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР выказваюць глыбокае спачуванне Польскай Аб'еднанай Рабочай Партыі, ураду і польскаму народу ў сувязі з напаткаўшым іх горам — смерцю I Сакратара ЦК ПЗПР, таварыша Балеслава Берута — вялікага сына польскага народа, выдатнага дзеяча міжнароднага комуністычнага і рабочага руху.

Смерць Балеслава Берута, вялікая страта для польскага народа, для народаў Совецкага Саюза, для вялікай садружнасці сацыялістычных краін, для працоўных мас усяго свету. У яго асобе Польская Аб'еднаная Рабочая Партыя і ўвесь польскі народ страцілі свайго выпрабаванага палітычнага кіраўніка і арганізатара барацьбы за пабудову сацыялізма. Выдатнае жыццё і слаўная дзейнасць Балеслава Берута застанецца натхняючым прыкладам у барацьбе за перамогу ідэй комунізма, якім аддаў усе свае сілы.

Цэнтральны Камітэт
Комуністычнай Партыі
Совецкага Саюза

Совет Міністраў СССР
Прэзідыум Вярхоўнага
Савета СССР.

Цэнтральны Камітэт Польскай Аб'еднанай Рабочай Партыі

ВАРШАВА

З вялікім смуткам беларускае насельніцтва ўспрыняла вестку аб смерці Тав. Балеслава Берута, I-га Сакратара Цэнтральнага Камітэта Польскай Аб'еднанай Рабочай Партыі.

З Імем Балеслава Берута звязана шматгадовая барацьба польскага рабочага класа за свабоду нашай Айчыны, за ўладу працоўнага люду і будаўніцтва сацыялізма ў нашай краіне.

На ўсіх этапах гэтай шматгадовай і цяжкай барацьбы рабочы клас заўжды меў вернага саратніка — беларускага рабочага і селяніна.

У гэтую цяжкую хвіліну запэўніваем Цэнтральны Камітэт, што яшчэ мацней згуртуем свае рады вакол Польскай Аб'еднанай Рабочай Партыі і Цэнтральнага Камітэта, што яшчэ болей умацуем дгужбу паміж польскім і беларускім насельніцтвам, што ўзмоцнім намаганні ў барацьбе за ўмацаванне гаспадаркі і абараназдольнасці нашай Айчыны, за перамогу міру і сацыялізма.

Галоўнае Праўленне
Беларускага Грамадска-
Культурнага Таварыства.

Па совецкай БЕЛАРУСІ

На вуліцы Комсамольскай у Мінску сем год назад пасаджана 30-гадовыя ліпы, прывезеныя з беларускіх лясоў.

Дзе быў непраходны „Нікар"

Успаміны з пабыўкі ў Совецкай Беларусі

Поезд грукочачы калёсамі па рэйках падязджаў да Тэрэсполя.

— Даязджаем да граніцы — паглядзеўшы ў вакно — сказаў мой таварыш падарожжа.

Я глянуў у напрамку ўзыходзячага сонца. Там, за граніцай ляжыць вялікі Совецкі край; там беларускае Палессе, дзе мая старэнькая маці, брат і сёстры; дзе я радзіўся і жыў.

Вёску сваю — Юхновічы ў Шарашэўскім раёне, я пакінуў маючы 18 год. Гэта было ў 1944 годзе. Уступіў я тады ў II Польскую Армію, каб адпомсціць фашыстам за маю спаленую вёску і за ўсе мукі, якія цярпелі людзі Палесся.

Думкі плылі. Перад вачыма адна за другой праходзілі карціны з ваеннага жыцця: бой з фашыстамі на Вале Паморскім, бой пад Дрэзнам, дзе мяне параніла ў руку; пасля шпіталь, капітуляцыя фашыстоўскай Германіі. Па вайне я пачаў жыць і працаваць у Беластоку.

І вось пасля мінулых дванаццаці год, я еду ў Совецкую Беларусь, у сваё роднае Палессе — адведаць сваякоў і знаёмых. Як яны цяпер жывуць, як выглядаюць? Я часта ад іх атрымліваў лісты, у якіх пісалі, што пабудавалі гаспадарчыя будынкі, працуюць у калгасе, што жыццё на Палессі зусім іншае ад таго — якое было пры панскай Польшчы — лепшае і весялейшае.

Ды ці-ж можна ў лісце ўсё апісаць?

Поезд скрыгочучы тармазамі па калёсах, спыніўся на станцыі.

У вагон увайшоў афіцэр польскай гранічнай стражы і папрасіў у пасажыраў пашпарты да кантролі. Праз некалькі хвілін поезд рушыў і затрымаўся ў Брэсце.

Перад ўсім кінулася мне ў вочы брэсцкая станцыя. Абшырная, эстэтычна ўтрыманая зала з мармуровымі сценамі. Куды ні глянеш чыста і прыгожа.

І вось я еду аўтобусам да Шар[illegible]эва.

Калісьняя вузенькая пяшчаная дарога замянілася ў шырокую, асфальтовую шашу абсаджаную фруктавымі дрэвамі. Абапал шашы віднеюцца новыя, гаспадарчыя пабудовы Гэта ўласнасць калгасаў.

Мы часта мінаем вялікія ўпрыгожаныя табліцы, якія гавораць аб жыцці калгаснікаў.

Далей мы праязджаем ля месца, дзе калісь было вялікае балота — „Нікар". — Гэты вялікі, непраходны калісь абшар, стагоддзямі ляжаў невыкарыстаным. Цяпер у гэтым месцы калгаснікі маюць свае агароды. Растуць тут прыгожыя буракі, капуста і другая агародніна.

Аўтобус затрымаўся ў якімсь, як мне здавалася незнаёмым мястэчку. Усе пасажыры выйшлі з аўтобуса. Я сядзеў ні ведаючы — выходзіць ці не.

— Чаму-ж вы гражданін не выходзіце? — спытаў мяне кандуктар. — Гэта-ж ужо Шарашэва!

Я не мог надзівіцца, што праз 12 год так змянілася Шарашэва! Іду вуліцамі і не пазнаю іх. Новыя дамы, новы шпіталь, вялікі, некалькі павярхавы будынак сярэдняй школы, кіно, лесапільня, малачарня — гэта ўсё пабудавана па вайне.

З Шарашэва асталося 4 вярсты да Юхновіч, дзе жыве мая радня.

Падымаюся на ўзгорак, за якім спадзяюся ўбачыць сваю родную вёску. Сэрца маё забіла трывожна. Як выглядае цяпер мая вёска, ці адбудаваная таксама? Калі я адыходзіў ў салдаты, то з вёскі асталіся самыя папялішчы.

Узышоў я на ўзгорак, глянуў і... вачам сваім не веру. Стаіць зусім новая вёска.

Сеў я на камень ўсхваляваны і заплакаў ад шчасця. Калі падняўся і пайшоў да вёскі — ужо вечарэла.

У вёсцы спатыкаю жанчыну. Глянуў — гэта-ж мая цётка Анюта.

— Добры дзень — кажу — цёценька пакажы дзе жыве мая маці.

— Глянула на мяне — пазнала!

— А божа-ж ты мой, божа — гэта-ж ты, Рысек, кажа ўсхваляваная цётка. О, —гэта дык госць! Пытаеш пра маці? — а вунь там жыве, ў другім доме — паказала рукою.

Маці прыгатаўляла вячэру. Глянула на мяне і гаршок з бульбай упаў ёй з рук.

Як я вітаўся з раднёй цяжка мне апісаць. Было многа слёз, пацалункаў і радасці.

Ды і жыццё сялян маёй вёскі — цяпер зусім іншае. Калісь за санацыйнай улады жылі яны ў бядзе і недастатку. Абуваліся ў лыкавыя лапці, а калі хтось купіў храмовыя боты, то накладаў іх толькі на вялікае свята. Елі вельмі дрэнна, а часта вясною зусім нічога не было.

Ніхто ў ваколіцы не меў радыя. Школы былі толькі чатырохкласныя і то мала хто ў іх вучыўся бо дзеці скончыўшы 12 год ужо цяжка працавалі.

Цяпер у Юхновічах жывуць заможна.

Амаль у кожнага ёсць сваё радыё, веласіпед, а некаторыя маюць свае матацыклеты.

У калгасе некалькі год таму пабудавана яслі, медпункт, аптэку, кіно, клуб, 9-ці класную школу.

Маладыя людзі з вёскі Юхновічы маюць сваю прафесію, яны — камбайнеры, трактарысты, заатэхнікі, спецыялісты па жывёлагалоўлі.

Разам з развіццём калгаса, з паляпшэннем жыцця сялян, змяняецца псіхіка людзей.

Цяпер паміж насельніцтвам Палесся няма ніякіх супярэчнасцей. Усе чуюцца грамадзянамі Совецкага Саюза, усе на роўні чуюцца членамі адной вялікай сям'і.

І вось месяц маёй пабыўкі ў Совецкай Беларусі кончыўся. Успаміны яе астануцца ў мяне назаўсёды.

Расказаў Р. Касцюк
Запісаў В. БАРШЧЭЎСКІ

Анталогія беларускай паэзіі

У сувязі з падрыхтоўчымі працамі да выдання Анталогіі Беларускай Паэзіі, якія вядуцца выдавецтвам „Чытэльнік", выехаў у Мінск польскі літаратурны крытык Земовіт Фэдэцкі. За час свайго знаходжання ў Мінску, сустрэнецца ён з беларускімі пісьменнікамі, з якімі адбудзе рад размоў і кансультацый датычна выбару вершаў беларускіх паэтаў у праектаваную Анталогію.

Планы кінастудыі „Беларусь-Фільм"

Работнікі Беларускай кінастудыі значна пашыраць сёлета сваю дзейнасць па выпуску новых мастацкіх фільмаў.

Зараз вядуцца здымкі фільма „Пасеялі дзяўчаты лён"; у ім будуць паказаны працаўнікі беларускай вёскі, іх барацьба за ўздым сельскай гаспадаркі.

Падзеям Вялікай Кастрычніцкай рэволюцыі і грамадзянскай вайны на Беларусі прысвячаецца кінокарціна „Пачатак шляху".

Ідзе падрыхтоўка да работы над фільмам „Высокі пост". Гэта твор пра радавога комуніста, старшыню аднаго з калгасаў рэспублікі.

У гэтым годзе таксама будзе зроблена некалькі навукова - папулярных фільмаў

ЛІЧБЫ ПЯЦІГОДКІ

За пятую пяцігодку прамысловая вытворчасць рэспублікі ўзрасла больш чым у два разы і перавысіла даваенны ўзровень у 2,4 разы, а выпрацоўка электраэнергіі — у 3,6 разы. Асабліва паспяхова расло машынабудаванне, якое павялічылася за пяцігодку больш чым у пяць разоў.

З года ў год нарошчваюць свае магутнасці трактарны, аўтамабільны, шарыкападшыпнікавы, станкабудаўнічы, Гомсельмаш і іншыя заводы. Пачалося будаўніцтва завода аўтаматычных ліній, электрашчытаў, радыёдэталяў, сельгасмашын. Уступаюць у лік дзеючых прадпрыемстваў Мінскі завод запасных трактарных дэталяў і першая чарга Мінскага гадзіннікавага завода.

На 89 працэнтаў узрос выпуск тавараў народнага спажывання. Па шостаму пяцігадоваму плану прадугледжан рост валавой прадукцыі прамысловасці БССР у 1,7 раза. У параўнанні з 1955 годам у канцы шостай пяцігодкі заводы Беларусі будуць выпускаць: трактараў больш у 2,7 раза, аўтамабіляў — у 1,6 раза, цэменту — у 1,8 раза, скуранога абутку — у 1,4 раза, цукру — у 31 раза.

У 1955 годзе атрымана больш 70 тысяч тон ільноволакна, больш чым у тры разы супроць 1953 года, адзначан няўхільны рост надою малака, рост грашовых даходаў калгасаў. Усё гэта сведчыць, што сельская гаспадарка знаходзіцца на ўздыме і мае ўсе перспектывы для свайго далейшага росквіту. Калі яшчэ тры гады таму назад калгасаў — мільянераў былі адзінкі, то зараз іх сотні, а даход калгаса „Рассвет" дасягнуў у 1955 годзе 16 млн рублёў, даход калгаса імя БВА — 13 млн.

Усе калгасы Любчаснага раёна — мільянеры. Да гэтага-ж набліжаюцца Давыд-Гарадоцкі, Слуцкі, Глыбоцкі, Талачынскі, Горацкі і многія іншыя раёны.

Значна ўзрос тавараабарот дзяржаўнага і кааператыўнага гандлю. Рост гэты перавысіў заданні пяцігадовага плана на 23 працэнтаў. Толькі за 1954—55 гады ў рэспубліцы збудавана 1.084 магазінаў і 138 прадпрыемстваў грамадскага харчавання.

Аб росквіце культуры беларускага народа асабліва яскрава сведчыць рост колькасці сярэдніх школ і выпускнікоў з іх. Колькасць школ у вёсцы павялічылася за пятую пяцігодку ў 2,5 разоў, а колькасць выпускнікоў — у 6,9 разоў; у 1950 годзе школы выпусцілі 7:360 чалавек, у 1955 — 51,352 чалавек.

СЕСІЯ ПРЫСВЕЧАНАЯ НАВУКОВАЙ РАБОЦЕ

29 лютага ў Беларускім дзяржаўным універсітэце імя В. І. Леніна закончыла сваю работу сесія, прысвечаная вынікам навукова - даследчай работы за 1955 год і задачам, якія стаяць перад універсітэтам у святле рашэнняў XX з'езда КПСС. Заслухана і абмеркавана каля 120 дакладаў па розных галінах ведаў Многія з іх маюць вялікае тэарэтычнае і практычнае значэнне. Так, напрыклад, прафесар тав Ерафееў зрабіў паведамленне аб работах кафедры хіміі па вывучэнню рэакцый аўтаакіслення і іх значэнні ў тэхніцы, прафесар тав. Паўлючэнка спыніўся на даследаваннях у галіне серанасычэння сталі, прафесар тав. Дарожкін расказаў аб узбуджальніках хвароб кукурузы. На значэнні поўправоднікоў у навуцы і тэхніцы спыніўся дацэнт тав. Некрашэвіч. Гэтае пытанне распрацоўвае група навуковых работнікаў універсітэта. Дацэнт тав. Шкляр далажыў сесіі аб вывучэнні пытання фізіка - геаграфічнага раяніравання Палескай нізіны.

Пытанням карысных выкапняў прысвяцілі свае выступленні прафесар тав. Лукашоў, кандыдаты геолага-мінералагічных навук тт. Драмашко і Карулін, дацэнт тав. Самадураў і іншыя.

На сесіі ўказвалася, што некаторыя вучоныя працуюць бясплодна, без перспектывы, слаба звязаны з вытворчасцю, мала цікавяцца становішчам спраў на прадпрыемствах, у МТС, калгасах. Нізкай яшчэ застаецца якасць падрыхтоўкі маладых навуковых работнікаў.

У прынятых на пасяджэннях секцый рэзалюцыях намечаны практычныя мерапрыемствы па паляпшэнню навукова - даследчай работы кафедраў універсітэта ў святле рашэнняў XX з'езда КПСС.

(БЕЛТА)

Мгр. МІХАСЬ ХІЛЬЧУК — аспірант І.Г.У.В.

БЕЛАСТОЧЧЫНА НА ВАРШТАЦЕ ВУЧОНЫХ

Беласточчына — гэта краіна возераў, прыгожых бораў і пушч. Беластоцкая зямля пакрыта наносным каменнем, скрывае ў сабе невядомыя і мала даследаваныя дагэтуль мінеральныя багацці, таму што санацыйныя ўрады не праводзілі на гэтай тэрыторыі ніякіх геалагічных доследаў. З вядомай сыравіны знаходзяцца тут такія як: торф, дзярновыя руды, глінка, кальцый, фасфарыт, бірамічныя скарлупкі, алюміній, гравіі і пясчанікі.

Кліматычныя і глебавыя ўмовы гэтай краіны вельмі спрыяльныя для развіцця гадоўлі і апрацоўкі некаторых прамысловых раслін.

Як з гэтага бачым, беластоцкая зямля зусім не ёсць такая бедная, як яе лічаць.

Пытанне — чаму тады з'яўляецца найбольш адсталай?

Каб зразумець гэтую ненармальную з'яву трэба вярнуцца ўспамінамі назад, да гісторыі Беласточчыны. Побач прыгожых старонак запісаных у гісторыі рабочага руху беластоцкага люду, чытаем доўгія старонкі сумнага мінулага гэтай краіны.

Гаспадарчая палітыка, якая праводзілася на тэрыторыі сённяшнега беластоцкага ваяводства царскай Расіяй і Польскім Каралеўствам, якое было складовай часткай гаспадарчага арганізма Расіі, праводзілася не з думкай наладзіць гаспадарку гэтых земляў, а з думкай карысці, якую можна было тут мець выкарыстоўваючы танную рабочую сілу.

Калі мы даведваемся з гісторыі пра некаторую ступень гаспадарчага развіцця, належыць гэта прыпісаць перад усім умовам палітычным, якія складзіся пасля лістападовага паўстання. Правядзенне мытнай граніцы паміж Рускай Імперыяй і Польскім Каралеўствам прычынілася да хуткага развіцця тэкстыльнай прамысловасці ў беластоцкай акрузе.

Санацыйная Польшча паўстала са штучнага злепку рознастайна, не заўсёды ўласціва наладжанай гаспадаркі.

Урады памешчыкаў і капіталістаў амаль зусім нічога не зрабілі для таго, каб злучыць гэтыя тэрыторыі ў адно арганічнае цэлае. Наадварот, яны паглыбілі гэтыя несуразмернасці. У выніку гэтай гаспадаркі, Беласточчына знайшлася ў т. зв. „Польшчы Б". Традыцыйная тэкстыльная прамысловасць не толькі не развівалася, ды наадварот, занепадала.

Капіталізм аставіў моцны след на беластоцкай вёсцы. Асабліва трудна было рабочаму і селяніну — беларусу, які акрамя эканамічнага прыгнёту зносіў нацыянальнае пагарджэнне і дыскрымінацыю.

Беласточчына — магутны базіс сельскай сыравіны, з'явілася сыравінавай прыбаўкай „Польшчы Б". З беластоцкай зямлі плылі патокі вагонаў жывёлы да бойняў аддеглых на сотні кілометраў. Падобную сітуацыю бачым у кожнай галіне гаспадарчага жыцця. Беластоцкі селянін і рабочы не толькі працаваў на месных капіталістаў і памешчыкаў, але і на замежных. Напрыклад драўлянай прамысловасцю ў Гайнаўцы і Белавежы — валодаў замежны капітал.

Калі да ўсяго гэтага дадамо знішчэнні ў час вайны, якія на Беласточчыне былі вялікія, напрыклад у Беластоку яны дасягалі да 76 працэнтаў усіх прамысловых аб'ектаў, то ўсё гэта накрэсліць нам жахлівы вобраз краіны, да якой у 1944 годзе прыйшоў сапраўдны гаспадар беластоцкай зямлі — народ.

Партыя і Урад наш ад вызвалення да сённяшнега дня асабліва апекуецца тэрыторыямі гаспадарча адсталымі. Ліквідацыя сумнай спадчыны, актывізацыя гэтых тэрыторый, з'явілася адной з галоўных мэт нашай гаспадаркі.

6-гадовы план запачаткаваў гэтую перабудову і таму з'явіўся першым этапам у развіцці ваяводства на аснове социялістычнага прынцыпу індустрыялізацыі. Каб асіліць гэтае заданне, патрэбны вялікія намаганні ўсяго народу. Патрэбнае навуковае распрацаванне слаба даследаванай беластоцкай зямлі. Планавая гаспадарка апіраецца між іншымі на навуковых падставах.

Таму нічога дзіўнага, што на пачатку 6-гадовага Плана Дзяржаўная Камісія Планавання падала просьбу да Геаграфічнага Інстытута Варшаўскага Універсітэта, каб ён распачаў навуковую працу на тэрыторыі беластоцкага ваяводства.

Перад геаграфамі асабліва эканамістамі паўстала гэткая задача, як паказаць плануючым органам на ўласцівае выкарыстанне геаграфічнага асяроддзя, выкрыццё рэзерваў рабочай сілы і фактаў, актывізуючых ваяводства для развіцця і правільнага размяшчэння вытворчасці на Беласточчыне.

Асаблівага значэння навуковыя работы для плануючых органаў набралі ў сувязі з пастановамі II З'езду Партыі аб максімальным выкарыстанні мясцовай сыравіны і іншых рэзерваў дзеля актывізацыі ваяводства. З года ў год супрацоўніцтва навуковых работнікаў з меснымі ўладамі пашыраецца.

У 1952 годзе Кафедра Эканамічнай Геаграфіі Галоўнай Школы Планавання і Статыстыкі ў Варшаве, узгадніўшы з Навуковай Радай Геаграфічнага Інстытута Варшаўскага Універсітэта, падпісала ўмову аб соцыялістычным супрацоўніцтве з Ваяводскай Камісіяй Гаспадарчага Планавання ў Беластоку.

У межах гэтай умовы калектыў работнікаў Кафедры апрацаваў на запатрэбаванне ВКПГ рад навуковых работ, м. інш. такія праблемы як: баланс рабочай сілы ў ваяводстве, геаграфічна - гаспадарчыя манаграфіі гарадоў Олецка і Галдапі, а таксама павятовай сядзібы Монькі.

На Варшаўскім Універсітэце пад кіраўніцтвам праф. др. І. Кастравіцкага распрацавана рад геаграфічна-гаспадарчых гарадоў і мястэчкаў, а таксама існуючых і праектаваных паветаў. Дагэтуль распрацаваны ўжо гаспадарчыя манаграфіі наступных гарадоў і існуючых і праектаваных паветаў

ГАРАДЫ:

Цехановец, Кнычын.

ПАВЕТЫ:

Ламжынскі, кольненскі, семятыцкі, лапскі, сакольскі, выс. - мазавецкі, едвабненьскі (праект).

У сучасны момант праводзіцца апрацаванне такіх паветаў як: *сувальскі, аўгустоўскі, бельскі, гайнаўскі, беластоцкі, сейноўскі, дамброўскі, замброўскі, а таксама (праекты) — тыкацінскі, грудэцкі, бранскі, карыцінскі і заблудоўскі.*

У маі 1955 г. пры Установе Эканамічнай Геаграфіі Геаграфічнага Інстытута Польскай Акадэміі Навук паўстаў т. зв. „Беластоцкі Калектыў", у які увайшло 11 навуковых работнікаў.

Мэта калектыва — гэта збіранне матэрыялу, а ў далейшым распрацаванне геаграфічна - гаспадарчай манаграфіі беластоцкага ваяводства. Манаграфія гэта будзе ўсебаковай характарыстыкай тэрыторыі ваяводства, якая дасць навуковыя падставы для прыспяшэння гаспадарча - грамадскага развіцця даследаванай тэрыторыі. Час працягу работ прадугледжаны на гады 1955—1958. У гэтых гадах прадугледжваецца выкананне 25 навуковых прац.

У сучасны момант ужо далёка пасунуты гэткія працы як:

1. Выкарыстанне геаграфічнага асяроддзя для развіцця гадоўлі ў беластоцкім ваяводстве.

2. Гарадское насяленне ў беластоцкім ваяводстве.

3. Тэкстыльная прамысловасць беластоцкага ваяводства.

4. Падставы развіцця сельскагаспадарчай прамысловасці ў беластоцкім ваяводстве.

Распачата ўжо таксама рад іншых навуковых прац як:

1. Беласток — гаспадарчы цэнтр.

2. Структура і сістэмы гаспадаравання ў сельскай гаспадарцы беластоцкага ваяводства.

3. Гаспадарчае выкарыстанне белай энергіі ў беластоцкім ваяводстве.

4. Насельніцтва беластоцкага ваяводства.

5. Геаграфія транспарту беластоцкага ваяводства.

6. Сельскагаспадарчая вытворчасць у беластоцкім ваяводстве.

З года ў год на навуковую працу на Беласточчыну выязджаюць навуковыя работнікі і студэнты. З года ў год узмацняецца супрацоўніцтва паміж навуковымі работнікамі з Геаграфічнага Інстытута і меснымі ўладамі на Беласточчыне.

На пачатку 1956 г. праф. др. І. Кастравіцкі і аўтар гэтага артыкула, ўвайшлі як сталыя члены ў Навукова - Эканамічную Раду пры ВКПГ. Ад гэтага часу далейшая праца над планамі наладжання гаспадаркі Беласточчыны будзе праводзіцца пры супольным стале.

Я не мяркую ў гэтым артыкуле рабіць канчатковыя вывады датычна перспектыў развіцця беластоцкай зямлі. Зробім гэта потым. На заканчэнне я хачу толькі звярнуць увагу чытачоў на факт, як моцна клапоціцца наша Партыя пра беластоцкія землі. Якая вялікая розніца ў адносінах нашай навукі да Беласточчыны, ад навукі санацыйнай.

Не патрэба каментарыяў, калі скажам, што перад вайной беластоцкім ваяводствам, згодна з гаспадарчай палітыкай памешчыкаў і капіталістаў, апрача аднаго геаграфа Ул. Армінскага, які пісаў крыху аб Беласточчыне, ніхто больш не цікавіўся.

З перадваеннага часу беластоцкае ваяводства не мае сваёй літаратуры, негаворачы ўжо аб якім небудзь навуковым супрацоўніцтве з гаспадарчымі ўладамі ваяводства.

Цяжкую працу сялян падчас сенажаці штораз больш у нашай краіне заступаюць машыны.
На здымку: Касьба травы касілкаю К—6.

На палях нашай краіны штораз больш працуе новых сельскагаспадарчых машын.
На здымку: Капанне буракоў новаю капалкаю краёвай прадукцыі КБС—4.

АБ САМАРОД
яго сям'і і сельска-гаспадар

Шэрыя вочы гарэлі незвычайнай сілай волі. Упартыя вусны быццам гаварылі аб шматлікіх мінулых, няўдачных справах, вопытах.

Пальцамі левай рукі трымае бронзавую прамавугольную трубачку. Правай падняў са стала ножны і апусціў іх у жалезныя апілкі.

„Добра" — падумаў. Ножны не мелі магнітнай сілы. Ні адна апілка не прычапілася да іх. Энергічным рухам пагасіў святло і праз хвіліну маніпуляваў у цемры. Калі святло зноў напоўніла пакой з вільготнымі сценамі і ўбогай мебеллю, падсунутыя да жалезных апілак ножны схапілі іх і на кончыках утварыліся маленькія, шэрыя шарыкі. Цяпер ножны былі намагнітаванымі.

Вочы Мікалая ўсё больш палалі. Шчокі зрабіліся пунсовымі. Аднак рухі рук былі апанаваныя і ўважныя. Зноў пагасіў святло. Ножны апусціў у бронзавую трубачку і вядомым сабе спосабам парухаў імі некалькі разоў. Яны зараз-жа страцілі магнітную сілу. Спраўдзіў гэта — уздыхнуў глыбока і радасна засмяяўся.

„Магнітаўніца і адмагнітаўніца", як яе па-свойму назваў, у адной бронзавай трубачцы была зроблена.

Да хаты ўвайшла маці. Хвіліну пакруцілася ля буфета — паставіла перад сынам кубак малака і некалькі лустак разовага хлеба.

— Эх, Коля — сказала пяшчотна — дзядзька пытаў, ці зможаш заўтра паладзіць яго матацыкл.

Мікалай кіўнуў галавой у знак згоды. Гледзячы ў верхнія вакопныя шыбы еў хлеб з малаком. Думаў.

Можа ўспамінаў гады сумнага дзяцінства? Можа з'яўляліся перад вачыма вобразы недастатку ў час, калі па смерці бацькі астаўся пад апекай хворай маці. Можа ўспамінаў, як разам з маці гараваў на 4-гектарнай гаспадарцы аддеглай 5 км. ад Нарвы? Яе скаргі на бяздушных бюракратаў з Прэзідыума, якія не памаглі ўдаве, хоць прасіла іх?

А можа і тое, што яшчэ ў пачатковай школе выказаў вялікія тэхнічныя здольнасці і пайшоў вучыцца ў механічную школу да Заблудова, ды змушаны быў кінуць і вярнуцца зноў у Нарэў, каб памагаць маці ў гаспадарцы? Можа думаў аб тым, што ён ужо дарослы — мае 18 год.

Невядома. Толькі кончыўшы есці вячэру сказаў ціха: — мама, я запішуся ў кааператыў.

Маці не здзівілася, хоць упершыню пачула ад сына гэтыя словы.

Яна ведала, што Коля ёсць старшынёю ячэйкі Саюза Польскай Моладзі ў Нарве, што даўно жадае ўступіць у партыю. Яна — па-свойму любіла ідэю партыі. Ведала, што барацьба, якую вядзе партыя, гэта барацьба за шчаслівае жыццё ўсіх людзей, за дастатак у кожнай сям'і, ды...

Не, сынок, да кааператыва ты не запішашся — сказала лагодна, але станоўча. Ці-ж ты не бачыш, што ў гэтым кааператыве ёсць такія, што зусім не хочуць сумленна працаваць у ім, а толькі камбінуюць, як-бы пацягнуць для сябе.

— Ці не бачыш, што яны дрэнна гаспадараць, некаторыя безупынна п'юць. Ашукаюць цябе, сынок, пакрыўдзяць... Памаўчаўшы крыху, сказала яшчэ:

— Мала табе, таго, што ад хвіліны, як пачаў арганізаваць сходы пабіў цябе адзін хуліган і яму нічога не зрабілі. Навошта табе прымаць удзел у гэтым неспакойным жыцці.. — Няма на свеце справядлівасці і не будзе, — цяжка ўздыхнула і яшчэ раз падкрэсліла, што ўступіць у кааператыў не дазволіць.

Мікалай любіў сваю маці. Пасмутнеў. Не цешыла ўжо яго пабудаванне „магнітаўніцы", над якой з такой упартасцю працаваў.

...Аб тым, што не ўсюды яшчэ ёсць справядлівасць, Мікалай добра ведае. Аднак ён перакананы, што справядлівасць з неба не прыйдзе. Ведаў, што перабудаваць псіхіку людзей, якіх праз цэлыя стагоддзі выхоўвалі звярыныя законы капіталізма гэта заданне не лёгкае.

Дзеля гэтага арганізаваў сходы, навучальныя гурткі і мастацкія калектывы. Дзеля гэтага ездзіў на даклады, вучыўся і дапамагаў малодшым, глыбока разумеючы асноўныя правы справядлівага грамадскага ладу.

Ён ніколі, перад нікім не скрываў сваіх „вынаходак". Паказваў зацікаўленым хлопцам з Нарвы, ў чым ляжыць „таямніца" фатаграфіі, растлумачваў абсталяванне радыёапаратаў. Любіў людзей і справядлівасць, і таму толькі хацеў быць членам сельскагаспадарчага кааператыва ў Нарве і членам партыі. Меў надзею, што ў партыю прымуць яго за некалькі тыдняў. — Але да кааператыва?

Не галоўным з'яўлялася тут справа пераканання маці. Ён сам не быў добра перакананы, ці добра зробіць, калі запішацца да кааператыва. Дрэнна ён яшчэ гаспадарыць — гэта праўда, ды Мікалай адчуваў, што іменна ён — малады, энергічны, старшыня ячэйкі ЗМП з'яўляецца неабходна патрэбным членам у кааператыве.

*

Тав. Каліноўскі, інструктар Палітычнага Аддзела Дзяржаўнай Машыннай Станцыі ў Нарве з запалам даводзіў некалькім членам партыі з сельскагаспадарчага кааператыва:

Адзінокія вандроўнікі

Старэйшыя жыхары Беластока як і навакольных аселішч распалажаных у непасрэднай бліскасці шошаў і важнейшых шляхаў вядучых з усходу ў напрамку Варшавы, несумненна яшчэ памятаюць тыповыя постаці беларускіх сялян, якія ў час дваццацігоддзя, ў час бязпраў'я і грабежніцтва санацыйнай клікі Пілсудскага і Рыдз-Сміглага, пераходзілі пехатой сотні кілометраў, дзяліўшых іх вёскі ад Варшавы „у пошуках справядлівасці".

Убогія парцяннікі, кароткі знішчаны кажушок, або белая світка, грубая дзяружная кашуля, а на нагах лыкавыя лапці — вось адзенне такога вандроўніка, нацыянальны ўбор згараванага беларускага мужыка з часін нясла́ўнай памяці санацыйнага ўладарніцтва ў Польшчы.

Йшлі, йшлі сяляне! Йшлі з-пад Вільні, з ваколіц Маладзечна, з-пад Баранавіч, з-за Лохвы і Лунінца, ахутаных панурасцю палескіх балот, ішлі і ад нас, ад Гарадка і Гайнаўкі, а мэтай усіх была Варшава. Ісці трэба было пехатой, бо на чыгунку нехапала грошай, а пехатой нават і лепш, бо добрыя людзі і дарогу пакажуць, і накормяць, і дадуць пераначаваць. Таму і йшлі...

Што аднак змушала гэтых ціхіх, спакойных, заўсёды з ветлівай ўсмешкай на вуснах, жыхароў далёкіх, занядалых беларускіх вёсак да прадпрыймання так далечных і цяжкіх вандраванняў?

Успамінаў я ўжо што йшлі „у пошуках справядлівасці", але кожны спытае — якой і чаму?

Каб адказаць на гэтае пытанне трэба хоць у скарочанні, высніць умовы ў якіх знаходзілася тагочасная беларуская вёска і яе жыхары.

Не быў высцелены ружамі жыццёвы шлях беларускага селяніна! Цяжка было-б знайсці больш неўраджайную глебу не толькі ў цэлай тагочаснай Польшчы але бадай і ў Еўропе!

Вузкія пясчаныя палоскі зямлі з прадвеку давалі ліхія пляды. Зусім не здзіўляе факт, што голад і бяда былі частымі госцямі ў хаціне малазямельнага беларускага селяніна.

Выбухла першая сусветная вайна і вось з паходам змагаючыхся армій, дымы палыхаючых вёсак і мястэчак ахуталі небасхілы Беларусі. Большасць яе жыхароў пад пагрозай вывезена ў глыб Расіі. Вяртаючыся на Радзіму апыняліся без сродкаў да жыцця. У той час, у Польшчы ніхто не думаў аб арганізацыі дапамогі вяртаючымся з чужыны „бежанцам".

Хоць — няпраўду кажу! Цікавіліся і то адразу з першых дзён усялякія сцегачы і сэквестратары. А было іх нямала, ды адзін лепш другога! А мужык беларускі цяжка працаваў, гаспадарачы на пазараставшым пустазеллем полі, без патрэбных сельскагаспадарчых прыладаў і машын, без інвентару, адбудоўваючы з папялішч свае сядзібы; галадаў і плаціў. Не ведаў яшчэ тады чаму і на што; не ведаў каму. Плаціў, бо прымушалі плаціць. А, калі не меў ужо чым плаціць, забіралі яму часта -густа апошнюю кароўку — жывіцельку і апошняга каня.

Яшчэ мала таго: часта выстаўлялі яму на ліцытацыю будынкі, а нават і цэлую гаспадарку. То за даўгі, за невыкупленыя вэксалі з пазык узятых на адбудову, пакупленне каровы, або сельскагаспадарчых прылад.

За даўгі? за неўплочаны падатак?

Даўгі гэтыя сяляне сплочвалі, аднімаючы сабе часта апошні кавалак хлеба, каб потым мець спакой — як казалі, сплочвалі і пасплочвалі, толькі пры сплочванні апошняй раты не ведалі, што трэба забраць з касы банка, або з рук пазычаючага грошы, ў пераважнасці подлага ашуканца падпісанага вэксаля. А вэксаль гэты ішоў потым да пратэста і трэба было плаціць яшчэ раз!

Гэта нічога, што той ці іншы селянін меў квіток на ўплочаную суму, гэта нічога, што меў квітанцыю, якая сведчыла аб тым, што той ці іншы мужык, падатак свой аплаціў два, ці тры нават разы. Трэба было плаціць, бо папярэднія сэквестратары прысвоілі сабе падатковыя грошы і ўцяклі, або апраўдаліся бальнічнымі пасведчаннямі, што яны... хворыя на розум!

Нічога дзіўнага! Як вядома на „крэсы" высылалі тады найгоршых ашуканцаў. А гэтыя тут, выкарыстоўваючы наіўнасць і несвядомасць беларускага селяніна абкрадалі і ашуквалі яго колькі хацелі. А мужык сцяміўшы канчаткова, што яго ашукваюць на ўсе лады і то да такой ступені, што знайшоўся без сродкаў да жыцця, йшоў „шукаць справядлівасці" Шукаў яе ўперш цэлымі месяцамі ў бліжэйшай акрузе — у гміне, у павеце, потым у ваяводстве, а калі яго адусюль адправілі з квітком (Не! ён-жа яго меў у руках і ўсюды паказваў намагаючыся апраўдацца) — йшоў тады „шукаць справядлівасці" у адлеглай Варшаве.

Дзесь там у яго галаве пакутваў яшчэ след свяцейшага пераканання ў тым, што „цар бацюшка ёсць добры, толькі мае нядобрыхураднікаў і саветнікаў". Згодна з такім поглядам ацэньваў на пачатку атаманаў санацыйнай клікі ў Варшаве. Йшоў тады, ў Варшаву каб прад'явіць ім сваё гора — бяду, Часам таму ці іншаму ўдалось дастацца перад аблічча высокага ўрадніка, якому візіт мужыка з далёкай беларускай вёскі нават і прыпаў да густу, бо здавалася яму, што гэта сведчыць аб яго папулярнасці ў вёсцы, так што выдаваў у пераважнасці толькі тэлефонныя загады наладжання або папраўлення, палягчэння мужыцкай крыўды і на гэтым пераважна канчалася ўся справа. Праўда, пакрыўджаны мужык мала калі цешыўся палёгкай, але хоць пакуль што астаўлялі яго ў спакоі абяцаючы сабе палічыцца з ім пры першай лепшай магчымасці. Нягледзячы на гэта, па вёсках разышлася вестка, што ў Варшаве аднак наладжваюць справы і не так паніжаюць мужыкоў як тут, на месцы.

Следам тых першых рушылі другія пакрыўджаныя сяляне „у пошуках справядлівасці" у санацыйных уладароў. Ішлі туды нават сяляне з ваколіц Беластока як: малазямельны Андрэй Аўсейчук з вёскі Завыкі з-пад Суража, якому ў 1934 г. сэквестратар забраў за 75 грошы падатковага даўгу апошні кілімок з ложка, як Шчэпан Задэля з-пад Міхалова, якому таксама за даўно сплочаную пазыку зліцытавана ўвесь інвентар, як Аляксей Мароз з-пад Гарадка, якому пры камасацыі выдзелена балоты і малаўраджайныя глебы, залічыўшы іх да катэгорыі найлепшых глеб у вёсцы.

З кожным днём усё цяжэй было дастацца збедаваным, пакрыўджаным вандроўнікам прад аблічча санацыйных высокіх ураднікаў. Многія з іх цёгаючыся па Варшаве траплялі ў рэдакцыі паступовых газет і часопісаў.

І вось увесь свет даведаўся аб страшэнным горы і крыўдзе беларускага селяніна пад уладай санацыйнага рэжыма.

Нешта спужаліся санацыйныя панкі. Нават тупы абмежаваны „ступайка" Пілсудскага — генерал Славой Складкоўскі зразумеў, што гэтае вялікае вандраўніцтва пакрыўджаных і ашуканых мужыкоў беларускіх, дрэнна сведчыць аб санацыйнай уладзе, што гэта велізарнейшы пратэст супроць крыўдзе і грамадскай несправядлівасці. Зразумелі, што такі вандроўнік мужык напэўна расказваў усім па дарозе аб сваім прыгонніцтве, крыўдзе, аб сваім безнадзейным становішчы.

І вось вышлі з канцылярыі міністраў і прэзідыума ўрада вострыя загады.

Ці мэтай іх было змяншэнне прыгнёту, крыўды, свавольства бюракратыі „на крэсах"? Нічога падобнага! Паліцыя атрымала толькі загад кантралявання, затрымлівання і прымусовага адсылання да месц пражывання адзіночных вандроўнікаў.

На нічога лепшага не маглі, ды і не ўмелі рашыцца санацыйныя ўладары Польшчы.

Я. АНТОНЮК

Орля — невялікая

мясціна...

Орля — гэта невялікая мясціна, крыху больш 1.000 жыхароў. Ёсць там, у досыць добрым знаходжанні, Дом Культуры, які існуе для таго, каб быць сапраўды крыніцай культуры.

У Орлі многа моладзі, якая па вечарах і ў святочныя дні. часта без пажытку таўчэцца па вуліцах. Ідуць ў Дом Культуры, але доўга там не ўтрымліваюцца, бо што-ж там рабіць?

Гэтак было даўней і гэтак ёсць у апошнія некалькі месяцаў. Але быў час, калі было інакш.

Ужо летам, у 1954 годзе пад кіраўніцтвам гр. Огіевіча, пачаў паволі ўзнікаць да жыцця самадзейны мастацкі калектыў — інструментальны і вакальны.

Малады арлянскі калектыў паехаў на цэнтральныя дажынкі ў Люблін. Ад гэтага часу слава яго пачала расці і шырыцца. Наступіў Ольштын, Варшава, — фестываль; Варшава — цэнтральныя дажынкі; свята беларускай культуры ў Белавежы і частыя выступленні ў ваколіцы.

Не толькі расла слава калектыва, рос ён і сам, многа знайшлося ахвотных, якія хацелі належаць да калектыва, ды не хапала інструментаў.

Мастацкі кіраўнік калектыва паклаў многа працы, прыгожай, пажытэчнай. Ды вось з'яўляецца пытанне: чаму калектыў перастаў дзейнічаць? Ці-ж цяпер, калі ён „разляцеўся" лепш? Няпраўда — горш!

Па-мойму, ў двух выпадках асабліва ярка даўся заўважыць недахоп ў арлянскім калектыве: першае - гэта недахоп паважання да кіраўніка.

Другое — гэта адсутнасць добрай культурна - масавой арганізацыі працы ў Доме Культуры.

План заняткаў ёсць, ды ён зусім не рэалізуецца. Трэба перад усім, каб самадзейны калектыў пачаў сваю дзейнасць. Трэба сарганізаваць чытальню, драматычны і танцавальны гурткі, зрабіць новы, рэальны план паводле якога праводзіць заняткі. Усё гэта магчыма ў Орлі. Трэба толькі намаганняў з боку кіраўніцтва Дома Культуры, каб згуртаваць моладзь і старэйшых, і зацікавіць іх культурным жыццём.

ВЕРА ЛЕУЧУК

НЫМ ТАЛЕНЦЕ,

чым кааператыве ў Нарве

— Самі бачыце, што гаспадарчае і палітычнае становішча ў вашым кааператыве — нездавальняючае. Нехапае нам людзей, якія ад шчырага сэрца працавалі-б супольна. Не даем сабе рады са жнівамі, ані з сяўбою.

Сельскагаспадарчы кааператыў у Нарве трэба ўзняць да жыцця, трэба, каб у ім знайшліся такія сумленныя і энергічныя маладыя людзі, як напрыклад Мікалай Койло, старшыня грамадскай ячэйкі ЗМП, які ўжо даўно цікавіцца кааператывам. Гэтаму хлопцу трэба дапамагчы! Вы-ж яго знаеце. Ён не толькі выказваецца тэхнічнымі здольнасцямі. Гэта добры, баявы член ЗМП. Такіх нам трэба ў кааператыве.

— Нічога з гэтага — гаварылі некаторыя з прысутных — маці не пусціць яго ў кааператыў...

— Ён за сваімі тэхнічнымі вынаходкамі свету не бачыць — прыкідалі другія.

— Гэта трохі тып пустэльніка, ён не патрапіць стварыць вакол сябе цеснага калектыва — дадавалі яшчэ іншыя да характарыстыкі Мікалая.

Тав. Каліноўскі аднак не змяніў свайго погляду.

— А я Вам скажу, што палітычную працу над Мікалаем трэба ўзмацніць — пераконваў ён таварышаў з Нарвы. — Трэба, каб ён запісаўся да вашага сельскагаспадарчага кааператыва, хоць-бы дзеля таго, каб перастаў нарэшце разам з маткай бедаваць, як дагэтуль. Трэба, каб гэты хлапец сваю вялікую сілу волі і энергію аддаў справе пабудавання соцыялізма, якога без сельскагаспадарчых кааператываў не пабудуем Мы-ж пра гэта ведаем.

— Я здзіўлены — прадаўжаў тав. Каліноўскі — што ніхто не пацікавіўся гэтакім талентам у галіне радыётэхнікі, які ёсць у Мікалая Койло. Ці-ж сапраўды ў Павятовым Праўленні ЗМП у Гайнаўцы не ведалі, што Коля ўмеў папраўіць апарат радыёвузла, якому нічога не памаглі спецыялісты з Гайнаўкі і Беластоку Чаму дагэтуль не памаглі яму, не прыгледзіліся бліжэй? Ці-ж ва ўсім беластоцкім ваяводстве не знайшоўся-б радыётэхнік, які пагутарыў-бы з Мікалаем, параіў-бы яму, як мае выкарыстаць сваю пасію да тэхнікі тут, у Нарве. А што робіць ЛПЖ? Праўда, радыёаматарскія Клубы ў Беластоку маюць прыгожыя дасягненні. Але Нарэў?

Не падумалі аб тым, што і там ёсць маладыя прыхільнікі радыётэхнікі.

Тав. Каліноўскі прыкмеціў, што ўжо крыху не на тэму гаворыць і таму змоўк. Далей дыскусія зыйшла на іншыя, кааператыўныя справы.

Калі я расказваў некаторым сваім сябрам у Беластоку пра незвычайны тэхнічны талент члена ЗМП з Нарвы, пра матэрыяльныя абставіны невялікай яго сям'і, і пра сельскагаспадарчы кааператыў у той мясцовасці, некаторыя былі за тым, каб Мікалая заразжа забраць з Нарвы, вучыць у палітэхнічным напрамку.

Ды ці-ж можна забіраць з нашых вёсак і мястэчкаў усіх здольных, энергічных маладых людзей? Ці нашыя школы маюць так вялікія фінансавыя сродкі, каб маглі вучыць Мікалая і забяспечыць матэрыяльна яго маці? Не.

Мікалай Койло сам аб гэтым гаварыў. Гаварыў, што не сумленна было-б з яго боку пакінуць адну матку на 4-гектарах і паехаць у горад. Мікалай ёсць чалавекам высакародным і ніколі гэтага не зробіць. Як тады рашыць гэтую праблему?

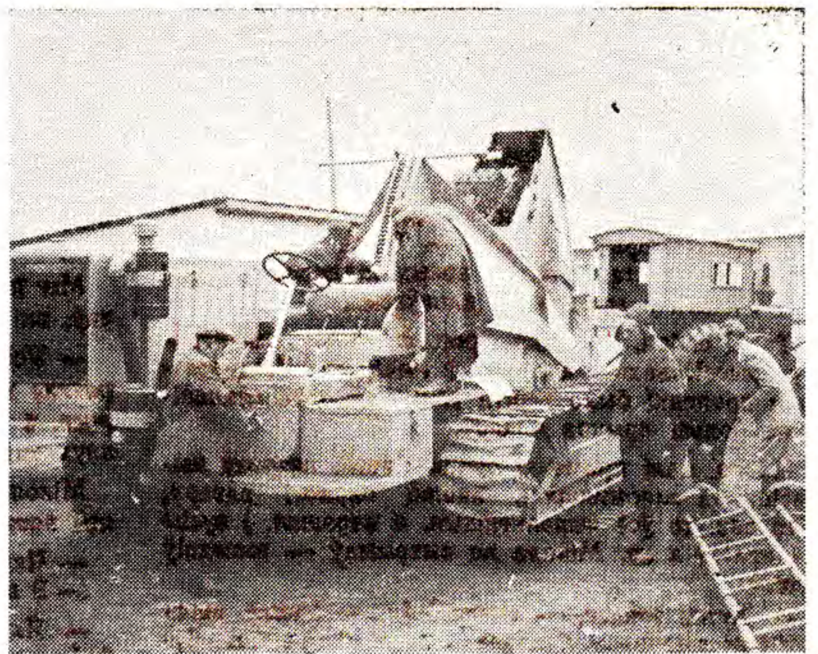
Першае: Вельмі да рэчы становішча тав. Каліноўскага, інструктара палітычнага а аддзялення ПОМ у Нарве, што над Мікалаем і яго маці трэба больш палітычнай працы, каб ён стаў членам сельскагаспадарчага кааператыва. Трэба каб Коля і яго маці пачалі жыць больш па-чалавечаму, лепш, каб кааператыў атрымаў маладога, энергічнага, сумленнага члена.

Другое: — трэба кінуць вокам на вопыты совецкіх калгасаў. У Совецкай краіне, праўленні калгасаў, калі знаходзяць сярод моладзі талентавітых, людзей, пасылаюць іх на свае ўтрыманне, да гарадоў, каб там здабылі адукацыю і вярнуліся да сваіх родных вёсак. Але для гэтага трэба каб Мікалай Койло быў членам сельскагаспадарчага кааператыва снымі з'яўляюцца тыя мары, якія рэальна магчымыя ў Нарве Марыць можна і трэба, але асабліва варта і могуць перайсці ад мараў у дзеянне.

Уявім сабе напрыклад: да сельскагаспадарчага кааператыва ў Нарве ўступае старшыня ячэйкі ЗМП. Мікалай Койло разам з маці сваю энергію аддае справе развіцця і ўзросту кааператыва. Кааператыў стварае яму і маці многа лепшыя матэрыяльныя ўмовы. Потым узмоцнены гаспадарча кааператыў у Нарве высылае Мікалая ў горад дзеля паглыблення тэхнічнай веды. І... вяртаецца ў кааператыў кваліфікаваны тэхнік Мікалай Койло.

Дык-жа надыходзячыя гады, гэта гады вялікай механізацыі сельскай гаспадаркі.

Л. КАЖУШКО

Гэтую меліярацыйную машыну і некалькі дзесяткаў іншых машын капалак гэтага тыпу нядаўна закуплена ў Італіі і Англіі.
Машыны гэтыя будуць працаваць на тэрыторыі вялікіх меліярацыйных работ на Кувасах у беластоцкім ваяводстве дзе асушваецца 400 тысяч гектараў падмоклых сенажацяў і паш.
На Кувасах ужо некалькі год ідуць меліярацыйныя работы дзеля асушкі і загаспадаравання вялікіх балот.

Мгр. ЕУГЕНЬЮШ НІЧЫПОРОВІЧ

КАЛІ Ў БЕЛАСТОКУ ПОЎДЗЕНЬ...

На першы погляд здаецца, што астраномія з'яўляецца навукай вельмі аддаленай ад патрэб штодзённага жыцця, нечым адарваным ад рэчаіснасці. На самай справе, аднак з прыслуг гэтай старажытнейшай навукі мы карыстаем часцей ніж нам гэта здаецца. Ад самай глыбокай старажытнасці астраномія заспакойвала штодзённыя патрэбы чалавека.

Вось, з рэпрадуктара мы чуем словы абвяшчаючыя, што за хвіліну астранамічная абсерваторыя ў Кракаве передасць сігнал часу з дакладнасцю да поўсекунды. У гэту хвіліну кожны з нас пераважна з прывычкі, бяздумна пазірае на гадзіннік і рыхтуецца наставіць дванаццату гадзіну на гук апошняга, кароткага сігнала. Ёсць поўдзень. Але ці ў рэчаіснасці ўсе жыхары Польшчы ў гэты момант перажываюць поўдзень; і гэтыя з Згожэльца і гэтыя з Беластоку? Наогул, што гэта такое поўдзень?

Калі-б па скляпенні неба правесці лінію праходзячую праз пункты поўначны і поўднёвы, а таксама праз пункт размешчаны на небе дакладна над галавой назіральніка пражываючага нпр. у Беластоку,, атрымаем т. зв. мясцовы мерыдыан, у гэтым выпадку — беластоцкі. Мае ён выгляд круга.

На працягу сутак сонца ўяўна пераходзіць праз кожны мерыдыан, два разы: раз у поўдзень у час максімальнага месцазнаходжання, наступны раз у поўнач — у час мінімальнага месцазнаходжання. Прамежак часу паміж нпр. сённяшнім і ўчарашнім поўднём, інакш час, на працягу якога Зямля выконвае поўны абарот вакол сваёй восі, называем сонечнымі суткамі. Гэта ёсць падставовая адзінка часу, аб якой будзем разважаць дакладней.

Не цяжка ўявіць сабе, што для жыхароў розных гарадоў сонца праз іх мясцовыя мерыдыаны праходзіць у розны час. Зямля абарочваецца вакол сваёй восі ў кірунку з захаду на ўсход, таму ў мясцовасцях, якія знаходзяцца далей на ўсходзе, сонца ўсходзіць раней як у мясцовасцях размешчаных больш на захад. Нпр. сонца раней усходзіць і пераходзіць праз маскоўскі мерыдыан ніж беластоцкі і раней праз варшаўскі, чым праз берлінскі, ці пражскі. Чым далей на захад тым пазней надыходзіць поўдзень. І сапраўды, у Беластоку поўдзень ёсць пазней чым у Маскве, у Варшаве пазней чым у Беластоку, у Шчэціне пазней чым у Варшаве і г. д.

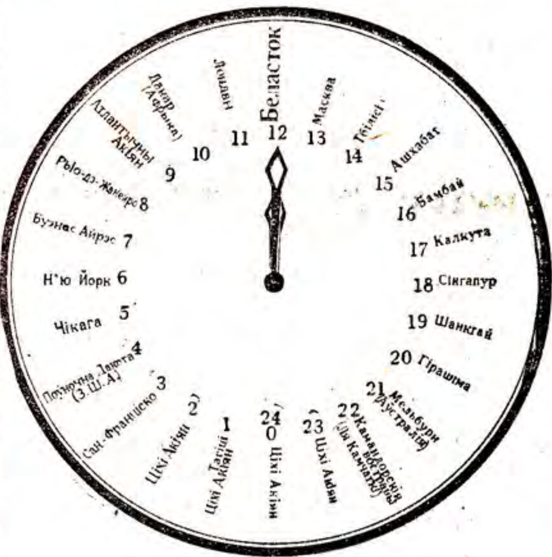
Узнікае пытанне, чаму на сігнал падаваны кракоўскай абсерваторыяй усе жыхары Польшчы настаўляюць свае гадзіннікі на поўдзень? У якім горадзе ў рэчаіснасці ёсць поўдзень? Якую памылку робяць нпр. жыхары Беластоку? Ці ў Беластоку на самай справе мінаваў поўдзень ці яшчэ не?

Калі-б у паўсюдным прымяненні знаходзіўся-б т. зв. мясцовы час лічаны ад хвіліны пераходу сонца праз мерыдыан пэўнай мясцовасці, знайшліся-б мы ў вельмі клапатлівым становішчы нпр. у час падарожнічання. У такім выпадку трэба было-б на кожнай станцыі настаўляць гадзіннікі паводле мясцовага часу. Мінаю ўжо вынікаючыя з гэтага цяжкасці ў сувязі нпр. з раскладамі цягнікоў. Такога роду клопатаў было-б значна больш.

Каб абмінаць гэтыя цяжкасці, дагаварыліся лічыць час паводле мясцовага часу Грынвіч (абсерваторыя на прадмесці Лондана).

Гэты час называем часам універсальным. Калі-б аднак у штатскім жыцці ўсіх жыхароў зямнога шара абавязваў-бы ўніверсальны час, сустрэлі-б з прыкрай невыгодай, нязручнасцю. У поўдзень г. зн. у дванаццаць гадзін дня, паводле ўніверсальнага часу сонца над Лонданам асягнула-б максімальнае месцазнаходжанне. У мясцовасцях якія знаходзяцца на 90° геаграфічнай усходняй даўжыні (нпр. для жыхароў порта Калкута, над Бенгальскім залівам) сонца апускаецца на заходні небасхіл, інакш кажучы заходзіць.

У мясцовасцях, якія знаходзяцца на 90° заходняй геаграфічнай даўжыні (нпр. для жыхароў Чыкага ці Новага Арлеана ў Злучаных Штатах Амерыкі) сонца выходзіла-б з-за ўсходняга небасхілу, інакш кажучы ўсходзіла-б. У мясцовасцях, якія знаходзяцца на 180° на ўсход або захад была-б поўнач. Калі ў Лондане поўдзень і людзі абедаюць, жыхары аддаленай Камчаткі перажываюць амаль поўнач і як не ў чым спяць.

Калі у Беластоку поўдзень...

Невыгодны ў штатскім жыцці ўніверсальны час заменена т. зв. занальным часам або нармальным. У гэтай мэце зямны шар падзелена на 24 зоны, кожная па 15° геаграфічнай шырыні. Для ўсіх мясцовасцей гэтай самай зоны час лічыцца паводле часу мясцовага сярэдняга мерыдыана зоны. Таму розніца паміж часам нармальным а мясцовым для мясцовасцей, якія знаходзяцца ў адной зоне, не перавышае поўгадзіны.

Нулявая зона ахоплівае мясцовасці паміж мерыдыянамі 7°30' на ўсход і захад ад Грынвіч. Першая зона ахоплівае мясцовасці распаложаны на ўсход ад Грынвіч паміж мерыдыанамі 7°30' і 22°30'. Час першай зоны розніцца на адну гадзіну ад універсальнага. Гэты час адпавядае часу мясцовага мерыдыана 15°, інакш, сярэдняга мерыдыана гэтай зоны.

Да другой зоны належаць мясцовасці распаложаны далей на ўсход, менавіта паміж мерыдыанамі 22°30' і 37°30'. Нармальны час другой зоны лічыцца паводле мясцовага часу мерыдыана 30°, інакш, сярэдняга мерыдыана для другой зоны і розніцца на дзве гадзіны ад часу ўніверсальнага. Таксама і з наступнымі зонамі.

Час нулявой зоны, які пакрываецца з часам універсальным, у штатскім жыцці мае назву заходнееўрапейскага часу, час першай зоны называем сярэднееўрапейскім часам, час другой зоны ўсходнееўрапейскім часам.

Тэрыторыя Польскай Народнай Рэспублікі ў большасці знаходзіцца ў першай зоне. Так, што занальны час большай часткі Польшчы з'яўляецца часам сярэднееўрапейскім.

Беласток, геаграфічная даўжыня якога раўняецца ў сярэднім 23°10', павінен у істоце належаць да другой зоны, так як і іншыя мясцовасці Польшчы распаложаны на ўсход ад 22°30' мерыдыана. Аднак гэта прывяло-б да існавання ў Польшчы двух часоў сярэднееўрапейскага і ўсходнееўрапейскага.

Жыхары адной дзяржавы мелі-б з гэтым вялікія клопаты. Таму ў Польшчы абавязвае т. зв. дзяржаўны час, аднолькавы для тэрыторыі ўсёй Польшчы. Пакрываецца ён з часам сярэднееўрапейскім, які адпавядае мясцоваму часу Згожэльца, распаложанага на 15° мерыдыана.

Розніца паміж дзяржаўным часам а мясцовымі часамі ў ПНР даходзіць да звыш поўгадзіны. Нпр. для Беластоку розніца паміж нармальным а мясцовым часам раўняецца 32 мін. 38 сэк.

Калі ў час перадавання сігнальнага часу кракаўскай абсерваторыяй, паводле абавязваючага сярэднееўрапейскага часу гадзіннікі ў Беластоку ўказваюць поўдзень — сонца праз беластоцкі мерыдыан перашло ўжо 32 мін. і 38 сек. таму назад, так што паводле мясцовага часу маем ужо 12 гадзін 32 мін. і 36 сек.

ПАРАДЫ гаспадарам

Рыхтуючыся да пасяўной кампаніі трэба памятаць аб запланаванні належнага становішча для кукурузы, якая абавязкова павінна быць вырошчвана ў кожнай сельскай гаспадарцы.

Пры падрыхтоўцы глебы да засеву кукурузы трэба памятаць, што мае яна моцную глыбейшую чым іншыя збожжавыя расліны, каранную сістэму, якая патрабуе пухлай глебы, добра вільготнай, з добрым доступам паветра. Таму па-за нармальнай апрацоўкай трэба стасаваць камплекс прадсеўных апрацовак, як некалькіразовае баранаванне, ці культываванне, знішчаючае пустазелле і ўтрымоўваючае глебу пухлай. Перад пасевам зерне трэба запраўляць не толькі зернікам, як іншае збожжа, але таксама і ГЦГ, які трэба стасаваць у колькасці 200-300 грамаў на 11 клг. зерня. Гэта патрэбна дзеля таго, каб захаваць засевы ад з'ядання праз вароны і друтоўцы. Найлепшым метадам з'яўляецца квадратна - гняздовая пасадка кукурузы, якая заключаецца ў тым, што адлегласці між радамі, як і адлегласці між гняздамі ў радах выносяць па 60—70 см. Да кожнага гнязда кладзецца па 4 — 5 зерні. Метад гэты ёсць добры таму, што латвай з'яўляецца міжрадавая апрацоўка, якую можна стасаваць уздоўж і ўпоперак радоў.

Сяўбу кукурузы ў нашых кліматычных умовах праводзіцца па 10 мая, калі тэмпература глебы выносіць 10°С. Кукурузу трэба сеяць на глыбіні 6—10 см. залежна ад сцісласці глебы і запасу яе ў вільготнасць.

Пры квадратна - гняздовай пасадцы кукурузы на 1 гектар трэба 35—45 клг. насення.

Вельмі важнай дзейнасцю ёсць уласцівая ахова пасеваў кукурузы, 3—4 дні па пасеве трэба баранаваць поле на ўскос лёгкімі пасяўнымі баранамі, дзеля таго, каб знішчыць пустазелле і ліквідаваць пасохшую шкарлупіну зямлі.

Калі расліна ўзыдзе і з'явіцца 2—3 лісткі, праводзіцца баранаванне ўсходаў перпендыкулярна да першага баранавання. Баранаванне трэба праводзіць у сухое надвор'е ў паабедніх гадзінах, калі расліны менш ламлівыя. Калі расліны маюць па 3—4 лісткі праводзіцца перарыўку, пакідаючы ў гняздзе па дзве раслінкі з адначасовым штучным угнаеннем і міжрадавой апрацоўкай.

Міжрадавую апрацоўку паўтараецца 3—4 разы.

Мгр. В. ТРАХІМОВІЧ

На захад распасціралася плантацыя цукровых буракоў. Нейкі мужчына хадзіў па іх воддаль, прагнуўшыся, і абрываў бацьвінне. На ўсход, ускраінай лесу працягнуліся чатыры струны чыгуначных рэек. Каб не рэйкі ды шпалы і жвір, верасы і бярозкі прышлі-б да самага стога. Сонца заліло іх на развітанне барвовым раскошным святлом.

— Вось ён пайшоў, яшчэ адзін цягнік, — ціха, павольна гаворыць Мікола. — Туды, напэўна, на ўсход. Новыя танкі павёз, новых салдатаў... Нашы там б'юцца, а мы пакуль дапаўзем...

Трэці сябра, Калодка, хроп, спакойна, па-хатняму прысвістваючы носам. І ў гэтым яго бестурботным храпенні было нешта такое, ад чаго станавілася больш прыкра чакаць.

Пасля, калі праменні сонца пачалі патроху вылазіць па саломінках з нашай бярлогі наверх, што раз, то ўсё чырванейшыя, а нарэшце, і зусім падняліся з яе, Мікола не вытрымаў — высадзіў галаву.

— Хутка зойдзе, — шапнуў ён. — Нехта яшчэ вунь корпаецца ў бураках. Адзін. А буракоў, буракоў — ёлкі-палкі! Панскія, мусіць. Усюды паны. Вунь нейкі мурза па шпалах папоўз.

— Не паказвайся.

— Думаеш, блізка?.. А тут і лес зусім, зусім пад бокам. А бярозкі якія!.. Якраз, як у нас... Сёння-ж субота: нікога на полі не будзе ўжо. Вылазь.

Я паслухаў і высадзіў галаву.

Мы разбудзілі Калодку. Апрытомнеўшы, ён пачаў, як заўсёды, па-свойму:

— Усё, хлопцы, як усё, — гудзеў спакойна, абіраючы з твару салому, — супачыці то добра ўдалося, а каб гэта яшчэ і наесціся. Бо ўжо-ж і ногі слухаць не хочуць.

Мікола ўсміхнуўся, а потым, нібы не стрымаўшы новага наступу весялосці, гыкнуў.

— Чаго ты? — спытаўся Калодка.

— З цябе.

— Які-ж тут смех з мяне? Што чалавек пад'еў-бы?

— Вядома. Хочаш у старцах жыць ды з перцам есці. Ну, садзіся на сані.

Мікола першы з'ехаў на портках уніз.

Па аднаму, уперабежку перабраўшыся цераз чыгуначное палатно, лесам мы рушылі смялей.

Такі ўжо склаўся парадак, што я ішоў заўсёды першы, за мной амаль зусім нячутна ступаў малы і спрытны Мікола, а ззаду чмыхаў Калодка, спакойна і бясстрашна, нібы ў свой Кобрын на кірмаш.

Гэты жанаты, цяжкі паляшук наогул быў вялікім аптымістам. На днёўках спаў, няхай здароў будзе, як мядзведзь. Надоечы пракашляў увесь дзень пад кустам, а потым апраўдваўся тым, што «ніяк-жа-ж не мог устрымацца»... Ідучы, ён грукаў вялізнымі артылерыйскімі ботамі, нібы Коласаў дзядзька ў Вільні, і часта, на хаду ,любіў паразважаць уголас. «Сядзі, сядзі сабе, бойся, — гаварыў ён пра тых, што яшчэ засталіся ў палоне. — Ты бойся, а я прыду дахаты, адрэжу сабе ад бохана, колькі мая душа захоча, і паглядзім, каму будзе лепш...»

Да нас, вядома, уцякалі многія. І з вопыту многіх, каму не ўдалося прайсці, было відаць, што ўтрох уцякаць найлепш: два спяць — трэці пільнуе, адзін захварэў — удвух панеслі і г. д. Мы з Міколам доўга выбіралі трэцяга, і толькі напярэдадні выхаду спыніліся на больш надзейным з усіх трыццаці.

Калодка пайшоў з намі вельмі ахвотна, відаць, з цвёрдай упэўненасцю, што гэтыя два завядуць яго проста дахаты і нават пасадзяць за стол. Што будзе далей — не важна, абы нарэшце, пад'есці. На першай днёўцы ён так старанна прылажыўся да нашага запасу хлеба, што яго паменшала адразу на некалькі дзён, а мы з Міколам першы раз уздыхнулі.

Працяг будзе

ВЯСНА наближаецца

З кожным днём наближаецца да нас шырокімі крокамі вясна.

Кажуць, што добры гаспадар, наперад думае пра вясну і стараецца загадзя да яе як найлепш падрыхтавацца

Добра падрыхтаваліся да сустрэчы вясны сяляне з грам[illegible] Баратынец-Рускі — семятыцкага павету. Большасць іх ужо закупіла ў Гміннай Спулдзельні мінеральныя ўгнаенні, прыгатавала плугі і бораны.

ГОМ ў сяле Мошчона-Крулеўска добра падрыхтаваўся да сяўбы. Усё сеялкі вырамантаваны, а таксама апрацаваны план працы гэтых сеялак па асобных вёсках.

Прэзідыум ГРН у Баратынцу-Рускім не забыла аб суседскай дапамозе ў палявых працах, удовам і старцам Прэзідыум сумесна з поўнамочанымі вёсак грамады Баратынец-Рускі і грамадскім актывам, апрацавала дакладны план суседскай дапамогі на цэлы год.

І так 11 ўдовам і двом старцам сяляне грамады вясною памогуць вывесці гной, заараць і засеяць, а летам сабраць збожжа з поля і вымалаціць.

Аднак не ўсе яшчэ добра падрыхтаваліся да вясны.

У сакольскім павеце магазіны гмінных спулдзельняў завалены мінеральнымі ўгнаеннямі, а сяляне мала іх купляюць.

ПЗГС у Сакольцы трымае на складзе насенныя запрaвы, замест таго, каб развезці іх па асобных ГС.

Многія ПОМ беластоцкага ваяводства яшчэ дагэтуль не падпісалі дагавораў з сельскагаспадарчымі кааператывамі аб веснавых працах.

Дагэтулешнія дагаворы на веснавыя палёвыя працы ў сельскагаспадарчых кааператывах і індывідуальных гаспадарках запэўніваюць выкарыстанне машын ПОМ толькі ў 60 прац.

Час ужо скончыць зімовы сон.

Пішуць нашы карэспандэнты і чытачы

Забыты прыпынак

Дарагая „Ніва"! Хачу напісаць некалькі слоў аб нашай даўняй бядзе.

У 1952 годзе непадалёк нашай вёскі Старое Беразова на шляху Гайнаўка — Бельск Падляскі пачалі будаваць чыгуначны прыпынак. У гэтай будове актыўна ўдзельнічала моладзь з навакольных вёсак, у выніку чаго, праз некалькі тыдняў прыпынак быў пабудаваны.

Мы спадзяваліся, што ў далейшым дапаможа нам Грамадская Рада ў Чыжах, або Павятовая Рада Нарадова ў Гайнаўцы. Дарма! Ужо прашло 4 гады і ні слыху ні дыху, а пабудаваны перон зарос пустазеллем.

Жыхары Старога Беразова, Дубіч, Збуча, Карыцінск, Шостакова і іншых акалічных вёсак як і раней ходзяць да цягніка ў Гайнаўку, аддеглую ад нас 10 кіламетраў.

Паважаная „Ніва"! Досыць мы ўжо нацярпеліся гэтага ўсяго. Дзе мы не пісалі: да міністэрства, да рэдакцыі і заўсёды атрымлівалі толькі адзін адказ — як не ў 1953 годзе, то ў 1954 годзе ўжо напэўна і г.д. і г.д.

Мы не хочам гэтага далей пераносіць! Мы хочам карыстаць з пабудаванага нам прыпынку. Просім адпаведныя ўлады даць нам не двухзначны, канчатковы адказ наконт выжэй апісанай справы. Чакаем!

М. А.
Гайнаўка

Змеханізаванае стойла

Сельскагаспадарчы кааператыў у вёсцы Аўгустова — з'яўляецца першым кааператывам у бельскім павеце, які ўвёў механізацыю хлеўні на 80 штук жывёлы.

У цэмантовыя жолабы ўладжаны аўтаматычныя пойлы і, як кажуць члены сельскагаспадарчага кааператыва — жывёла адразу вельмі добра сабе з гэтым парадзіла. Бугай з вялікім кольцам у носе, калі хоча напіцца вады, дык бокам пысы націскае на клапан, які адмыкае краны. Цяпер у хлеўні члены сельскагаспадарчага кааператыва ўмантоўваюць рэльсавую каляіну, якая будзе складвацца з трох саставаў. Два саставы будуць праведзены пад сценамі стойла дзеля таго, каб развозіць корм жывёле, а трэці састаў будзе праведзены па сярэдзіне, каб вывозіць гной.

Падобная механізацыя праводзіцца таксама ў вёсцы Гацькі — бельскага павету, а ў будучым гэтыя паляпшэнні будуць праведзены і ў іншых сельскагаспадарчых кааператывах.

Л

Прыгожым стала нашае жыццё

Пад такім загалоўкам праслаў сваю карэспандэнцыю наш чытач Базыль Янюк, пражываючы ў вёсцы Дубічы-Асочны, гайнаўскага павету.

У сваёй карэспандэнцыі грм. Янюк, піша: „Змянілася жыццё нашай беларускай вёскі. У Дубічах Асочных знікае цемра і адсталасць. Моладзь наша бачыць перад сабой ясны шлях светлай будучыні. Многія беднякі не знаходзяцца ў патрэбе пасвіць за ліхую ўзнагароду кулацкіх кароў і свіней.

У нашай вёсцы створан сельскагаспадарчы кааператыў. Працуем мы ў ім з вялікім запалам і кожны з нас стараецца так выконваць свае абавязкі, каб быць перадавіком ў кааператыўнай гаспадарцы.

Калісь мы не ведалі, што гэта такое радыё, кніжка, газета ці электрычнае святло — сёння пасля працы слухаем радыё таму, што ўся наша вёска радыёфікавана, а кніжкі і газеты чытаем пры электрычным святле

З вясковай бібліятэкі карыстаюць малалыя і старыя, кожны хто хоча вучыцца каб не адставаць і ведаць што дзеецца ў шырокім свеце.

Добра працуе ЗМП-оўская арганізацыя і ЛЗС, а гонарам усіх нашых ЗМП-оўцаў ёсць першынстваваць у прафесіянальнай і грамадскай працы.

Мы вельмі ўдзячны нашай роднай Партыі і Уладзе за тое, што можам так радасна працаваць і так весела адпачываць пасля працы".

Так выглядзіць жыццё ў Дубічах-Асочных, гайнаўскага павету, аб якім піша наш чытач.

А як выглядзіць яно ў Тваёй вёсцы, у Тваім сельскагаспадарчым кааператыве, у прадпрыемстве дзе Ты працуеш? Напішы нам, Дарагі Чытач аб гэтым, чакаем Тваіх лістаў.

А. О.

АДКАЗЫ РЭДАКЦЫІ

Дарагія чытачы!

У апошні час Рэдакцыя атрымала шмат лістаў з пытаннямі, адносна розных спраў. Сёння пастараемся хоць часткова на іх адказаць.

Шматлікія чытачы пытаюць нпр. як атрымаць права быць нашым карэспандэнтам, пра што і як пісаць, ці можна пісаць на польскай мове, ці толькі на беларускай і г. д.

Дарагія чытачы! Карэспандэнтам нашага штотыднёвіка можа быць кожны грамадзянін, які хоча шчыра і адкрыта пісаць да нас аб справах, якія яго цікавяць і якімі хацеў-бы, на старонках нашага часопісу, падзяліцца з іншымі чытачамі.

Аб чым да нас пісаць? Перад усім аб сваёй працы аб дасягненнях, аб перадавых людзях у галіне прамысловасці, сельскай гаспадаркі і сярод працоўнай інтэлігенцыі, дасягненні якіх заслугоўваюць на папулярызацыю. Аб супольных змаганнях беларусаў і палякаў з фашыстоўскай дыктатурай у час санацыі і гітлераўскай акупацыі, аб культурным жыцці, аб клубах, сталых і рухомых кіно, аб чытальнях і чытачах, аб грамадскіх і маладзёжных арганізацыях — словам трэба пісаць аб усім што нясе нам нашае штодзённае, бурнае творчае жыццё.

Пішучы пра дасягненні, пра добрых людзей, пра іх творчыя намаганні ў барацьбе за лепшае жыццё, нельга забываць пра бракі і недахопы, пра бюракрацыю, і бяздушнасць, пра куматэрства і фалш, пра марнатраўства грамадскай маёмасці, пра нядбайнасць — пра ўсё тое, што перашкаджае ў развіцці нашага жыцця, што тармозіць нашы творчыя намаганні і радасны марш да лепшых дзён.

Трудна нам пералічыць усе тэмы аб якіх варта і трэба пісаць. Залежаць яны ад Вас.

А цяпер пытанне, на якой мове можна пісаць да нас лісты. Дарагія Чытачы, тут няма ніякіх абмежаванняў. Можна пісаць на беларускай на польскай, на рускай — так як хто ўмее і як каму выгадней. Не трэба саромяцца, што хтось не ўмее прыгожа пісаць. Гэта маловажныя справы!

Кожны Ваш ліст з'яўляецца нам цэнным матэрыялам, дапамагаючым палепшыць нашае жыццё і направіць усё дрэннае.

Не забывайце — штотыднёвік „Ніва" — гэта Ваш прыяцель і Вам ён выдаецца

З жыцця настаўнікаў ў Гайнаўцы

Дня 4 сакавіка г. г. у зале Беларускага Ліцэя ў Гайнаўцы быў сарганізаваны папулярна - навуковы даклад на тэму „Навуковыя і ідэалістычныя погляды на паходжанне жыцця на зямлі" для настаўнікаў з горада Гайнаўкі.

На дакладзе было прысутных 40 настаўнікаў.

Дакладчык Тадэуш Мілкоўскі — дырэктар Польскага Ліцэя ў Гайнаўцы ў зразумелых словах прадставіў развіццё жыцця на зямлі на падставе навуковых доследаў.

У дыскусіі слухачы пашырылі свае веды на тэму даклада. Слухачы забіраючы голас, асобую ўвагу звярнулі на ўрок біялогіі ў школе.

Добрае выкарыстанне прадмета біялогіі ў школе дапамагае вучням найлепш зразумець сапраўднасць матэрыялістычнага светапогляды. Слухачы, прысутныя на дакладзе выказалі жаданні ад Саюза Настаўнікаў, каб даклады на падобныя тэмы былі арганізаваны часцей, хоць раз у месяц

Па сканчэнні сходa, настаўнікі супольна глядзелі кінофільм пз. „Кавярня пры галоўнай вуліцы".

Добра было-б, каб іншыя Павятовыя Саюзы Настаўнікаў пайшлі за прыкладам Павятовага Саюза Настаўнікаў у Гайнаўцы.

Н. ЛЕБЯДЗІНСКАЯ
Гайнаўка

ДОМ ПРОФСАЮЗАЎ ў Беластоку

Кіраўніцтва будовы Дома Профсаюзаў у Беластоку атрымала далейшую частку тэхнічнай дакументацыі гэтага велізарнага аб'екта ў нашым горадзе.

План прадугледжвае між іншым пабудову вялікага канцэртнага зала на 600 гледачоў і прыгожага панарамічнага кіно.

Прадугледжваецца што гэты будынак ў неабсталяваным стане будзе гатовы ўжо ў будучым годзе.

І. Р.

Ці ведаеце што...

...у Совецкім Саюзе налічваецца зараз 1,8 мільёна студэнтаў, а ў гадах 1956—1960 лік гэты павялічыцца да 4—5 мільёнаў выпускнікоў вышэйшых навучальных установ.

* * *

...У новай пяцігодцы СССР выпрацуе каля 65 мільёнаў тон сталі, 600 мільёнаў тон вугля, а магутнасць атамных электрастанцый узрасце да 2,5 мільёна кіловат.

* * *

...Сучасны прэм'ер Францыі Г'ю Моле, правадыр соцыялістычнай партыі, з'яўляецца 22-гім, пасля вайны прэм'ерам Францыі.

КУТОК НАСТАЎНІКА

Справа павышэння кваліфікацыі беларускіх настаўнікаў

Навучанне дзяцей і моладзі ў роднай мове мае вялікае значэнне не толькі для развіцця беларускай культуры, для вызвалення шматлікіх талентаў, якія крыюцца ў народных масах Навучанне ў роднай мове ў пачатковай школе з'яўляецца першым, неабходным, сродкам, які памагае дзіцяці хутчэй і лягчэй прыстасавацца да новых умоў і асяроддзя, у якія трапляе дзіця, паступаючы ў школу.

Дзіцяці, якое першы раз ідзе ў школу патрэбна стварыць умовы мажліва найболей блізкія тым, якія яно мела ў сям'і Родная мова ў гэтым выпадку з'яўляецца найважнейшым фактам стварэння патрэбных умоў да паспяховай працы дзіцяці і настаўніка ў школе. Апрача таго ўсялякая веда, паданая ў роднай мове ёсць больш даступнай, і таму авалоданне асноўнай веды ёсць для дзяцей больш даступным і эфектоўным. Гэтыя праўды бясспорныя, моцна ўжо падкрэсленыя вялікім чэшскім педагогам А Каменскім і прызнаныя ўсімі прагрэсіўнымі педагогамі нашых часоў. Якжа прадстаўляецца справа навучання ў роднай мове цяпер у нас?

Партыя і Урад Народнай Польшчы, здаючы справу з вагі і значэння навучання ў роднай мове, са значэння ўкладу да агульнай скарбніцы культуры — духовай і матэрыяльнай беларускага народа, стараюцца стварыць як найлепшыя умовы і для беларускай асветы У гэтай мэце дана магчымасць арганізацыі беларускіх школ. Партыя і Урад не забыліся аб справе забеспячэння школ у патрэбныя кваліфікаваныя кадры настаўнікаў. У гэтай мэце арганізаваны клас з беларускай мовай пры Бельскім Педагагічным Ліцэі, а таксама два ліцэі агульнаадукацыйныя, выпускнікі, якіх лёгка могуць здабыць кваліфікацыі настаўніка беларускай школы Аднак-жа жыццё ў нас развіваецца ў надта хуткім тэмпе, вымагаючы ад нас — настаўнікаў дасканалення металаў навучання і выхавання дзяцей і моладзі.

Накапленне ведаў аб мове, выхаванні і навучанні дзяцей і моладзі, ведаў аб навакольным свеце ўсё ўзрастае. Настаўнік, які імкнецца выканаць добра свае абавязкі адчувае патрэбу ісці ў нагу з агульным маршам наперад, да пабудовы лепшага, справядлівага жыцця; адчувае патрэбу здабывання новых ведаў, новых метадаў навучання, новых вышэйшых кваліфікацый.

Партыя і Урад ідучы насустрач гэтых імкненняў, ствараюць усе магчымыя ўмовы для здабыцця вышэйшых кваліфкацый. Даўней здабытыя кваліфікацыі з'яўляюцца важнымі толькі да навучання ў класах I—IV. Да навучання ў класах V—VII, цяпер вымагаюцца дадатковыя кваліфікацыі, якія даюць Настаўніцкія Студыі, арганізаваныя ў Беластоку і іншых гарадах краіны.

Справа павышэння кваліфікацый настаўнікаў беларускіх школ да гэтага часу была асабліва вострай, з увагі на недахоп адпаведнай школы ча патрэбным узроўні. Апошнім часам гэтая справа намыслова развязана

Пры Беластоцкай Настаўніцкай Студыі з пачаткам 1956/57 навучальнага года адкрываецца кірунак Беларускай Філалогіі завочнага навучання з увагі на тое, што ў першым годзе не збярэцца дастатковая колькасць студэнтаў Па сканчэнні навукі даюцца [illegible] вышэйшыя кваліфікацыі. Настаўнікі беларускіх школ цяпер маюць магчымасць папоўніць свае кваліфікацыі.

Карыстаючы з часопіса „Ніва", заклікаю ўсіх настаўнікаў беларускіх школ да скарыстання з магчымасці папаўнення сваіх кваліфікацый.

МІКАЛАЙ ЛЕБЯДЗІНСКІ

Ад рэдакцыі:

На студыю могуць быць прыняты:

1. Настаўнікі беларускіх школ, маючыя кваліфікацыі да класаў I—IV.

2. Кваліфікаваныя выхавацельніцы дзіцячых ясляў.

3 Працаўнікі Партыі, ЗМП, установў апякунча - выхаваўчых, якія маюць настаўніцкія кваліфікацыі.

Варункам прыняцця на студыю ёсць найменш аднагадовая педагагічная практыка. Прашэнні трэба кіраваць да Дырэкцыі Настаўніцкіх Завочных Студыяў у Беластоку вуль. Міцкевіча № 1 дарогаю службовою. Прашэнні прымаюцца да 15 мая 1956 года.

Больш грунтоўныя інфармацыі аб прыняцці на Студыі можна атрымаць у Аддзелах Асветы Прэзідыум ПРН і Дырэкцыі Настаўніцкіх Завочных Студыяў.

РЭДАГУЕ КАЛЕГІЯ

Выдавецтва: РСВ „Праса"
Адрас рэдакцыі: гор Беласток, вуль Кілінскага 7/1,
Тэлефоны: Гал рэдактар і сакратарыят — 25-89, аддзелы рэдакцыі — 36-43
Умовы падпіскі: на 6 месяцаў — 15 зл 60 гр., на 3 месяцы — 7 зл 80 гр.
Падпіскі прымаюць паштовыя ўстановы і пісьманосцы
Konto w NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 w Białymstoku.

Паліграфічнае Прадпрыемства ў Беластаку Т-7-1621

Некалькі дзён таму, наведаў Маскву прэм'ер Даніі Г. Ц. Хансэн.

На здымку: (злева) першы сакратар ЦК Комуністычнай Партыі Совецкага Саюза Н С. Хрушчоў, старшыня Савета Міністраў СССР Н. А. Булганін, прэмер Даніі Г. Ц. Хансэн і пані Хансэн.

Фото — ЦАФ.

АГЛЯД ТЫДНЯ

У папярэднім маім каментарыі я пісаў аб узнікненні ва ўсім свеце магутнай „зоны міру". Пісаў аб кірунку развіцця сусветнай палітыкі, якая садзейнічае пашырэнню зоны міру".

У прыпіску да каментарыя я падаваў, што французскі міністр Піно высказаўся на банкеце ў клубе прэсы за зменай палітыкі заходніх дзяржаў і за навязаннем гаспадарчага супрацоўніцтва з Совецкім Саюзам і краінамі народнай дэмакратыі. Гэтае заяўленне французскага міністра было прычынай шматлікіх каментарыяў не толькі ў заходняй прэсе, але таксама і сярод заходніх палітыкаў.

Нямецкі штодзённік „Дір Вэльт" так вось піша аб становішчы, якое заняў міністр Піно. „Соцыялістычны міністр замежных спраў ёсць першай асобай дзяржавы, які на працягу апошніх 10 год патрабаваў рэвізіі ўсёй замежнай палітыкі на Захадзе. Ці знаходзімся ўжо ў стадыі, калі адзінасць Захаду пачынае хістацца?".

На пытанне штодзённіка „Ді Вэльт" трэба адказаць пацвярджэннем. Хістаецца адзінасць заходняга лагера. Дзеецца гэта таму, што ўсё больш прыхільнікаў з'едноўвае ідэя супольнага існавання двух сістэм, ідэя замены халоднай вайны гаспадарчым спаборніцтвам.

Пасля звальнення Глабба-Пашы

Зняцце Іарданскім каралём англійскага генерала Глабба з пасады камандуючага Арабскім Легіёнам выклікала вялікую мітусню, не толькі ў Вялікабрытаніі, але і ў іншых імперыялістычных дзяржавах.

Лонданскі „Таймс" дымісію генерала Глабба называе „злавесным здарэннем", таму што Глабб, згодна са штодзённікам, „быў увасабленнем дагэтулешняй брытанскай гегемоніі на Сярэднім Усходзе!" Гэта праўдзівае сцвярджэнне. Звальняючы Глабба, Іарданія паказала імперыялістам, што не хоча быць ахвярай эксплаатацыі вялікіх англійскіх і амерыканскіх манаполяў.

Звальненне Глабба, гэта доказ таго, што іарданцы хочуць самі аб сабе вырашаць, што схіляюцца да палітыкі прызнання нейтральнасці і стасавання ў жыцці вядомых пяці асноў мірнага суіснавання.

Атлантычны пакт у пагрозе

Не толькі звальненне Глабба - Пашы было фактам, які моцна занепакоіў англійскі ўрад. Многа непакою выклікалі ў Лондане апошнія падзеі на Кіпры. Вядома, што ўжо некалькі месяцаў міжземнаморскі востраў Кіпр, ёсць месцам барацьбы кіпрыйскіх патрыётаў за незалежнасць і права да самастойнасці.

Кіпр насельвае большасць грэчаскага насельніцтва, а востраў знаходзіцца пад уладай англічан, якія стварылі з яе сваю магутную базу на Міжземным Моры. Ужо некалькі месяцаў кіпрыйцы дамагаюцца незалежнасці вострава ад англійскіх уплываў.

На Кіпры штодзённа, міма тэрору і праследавання праходзяць антыбрытыйскія дэманстрацыі. Брытыйскі ўрад аднак не хоча прызнаць незалежнасці Кіпру, не хоча страціць сілавой ваеннай базы. У апошні час сітуацыя на Кіпры моцна завострылася. Англічане саслалі грэчаскага архіепіскапа Макарыёса, які быў за самастойнасцю Кіпра. Вывязенне грэчаскага епіскапа ўзняло на Кіпру і ў Грэцыі хвалю пратэстаў і разрухі. На Кіпры праходзяць дэманстрацыі, якія крывава заглушваюць англійскія вайсковыя ўлады.

Насельніцтва Грэцыі, якое прыхільна свабодалюбівым імкненням кіпрыйцаў, таксама востра выступіла супроць тэрору з боку англійскіх уладаў. Маніфестанты ў Афінах прабавалі сарганізаваць напад на брытыйскі кансулят. Грэчаскі ўрад адклікаў з Лондана свайго пасла.

Такім чынам справа Кіпру сталася косцю нязгоды паміж атлантыцкімі саюзнікамі.

Парыжскі штодзённік „Монд" у артыкуле на тэму сітуацыі на Кіпры піша: „Гэта акт багаты рэзультатамі". Балканьскі пакт, практычна бяручы, пахаваны. Грэчаска - турэцкая дружба памірае, а атлантычны пакт сур'ёзна парушаны.

Аравійскія дзяржавы супроць імперыялізма

У Каіры закончыла нарады канферэнцыя старшынь трох аравійскіх дзяржаў — Егіпта, Сірыі і Саўдаўскай Аравіі. Тры аравійскія дзяржавы пастанавілі перамагаць усялякія пакты заключаныя з чужымі дзяржавамі, а ў асаблівасці багдадскі пакт. Старшыні ўрадаў трох дзяржаў пастанавілі таксама перадамаць ўсялякія трактаты інспіраваныя праз імперыялістаў.

Удзельнікі канферэнцыі падтрымалі у рэзалюцыі пастановы ўрада Іарданіі аб звальненні Глабба-Пашы. На канферэнцыі вырашана даць фінансавую дапамогу Іарданіі і патрыётам Паўночнай Афрыкі. Канферэнцыя была тады яшчэ адным дасягненнем прыхільнікаў міру. Тры краіны высказаліся на ёй за мірнае суіснаванне, супроць вайны і імперыялістычных метадаў эксплаатацыі краін Азіі і Афрыкі.

Наглядальнік

Ад Рэдакцыі

Недахоп месца не пазваляе нам на шырэйшае распрацаванне ўсіх спраў міжнароднай палітыкі. Таму хочам ведаць, што найбольш цікавіць нашых чытачоў. Пытайце нас пра міжнародныя справы, якія Вас цікавяць. Адказваць будзем у фелітонах „Наглядальніка", або лістоўна.

Адбыўся II кангрэс ЗСЛ

У Варшаве адбыўся II Кангрэс ЗСЛ (З'едночонэ Стронніцтво Людовэ). На Кангрэсе прысутнічала больш чым 600 дэлегатаў з цэлай Польшчы.

Бралі ў Кангрэсе ўдзел прадстаўнікі КЦ ПЗПР, СД і братніх арганізацыяў з Нямеччыны і Балгарыі. У справаздачным дакладзе Старшыня Галоўнай Выканаўчай Рады В. Ковальскі паказаў дасягненні, якіх дабілася ЗСЛ на працягу свайго існавання. Паказаў вялікі ўклад сялян — членаў ЗСЛ у будову соцыялізма ў нашай краіне.

Між іншым В. Ковальскі сказаў: „Польскія сяляне не мусяць так як калісьці думаць аб долі сваіх дзяцей. Знікае з вёскі ў мінулым пануючая думка, аб маёнтку для сваіх дзяцей, якія не мелі дзе падзецца, калі не патрапілі „завесіцца" на кавалку зямлі. Сёння няма на вёсцы надмеру рабочых рук, лік жыхароў у вёсках амаль зраўняўся з лікам жыхароў у гарадах.

Вялікі быў удзел сялян у ажыццяўленні шасцігадовага плана. Нашае пакаленне часта адмаўляла сабе шмат чаго, зацiскала пояс, каб выканаць накрэсленыя планам заданні.

Гэтыя заданні пры судзеянні ўсяго народа выкананы".

На Кангрэсе моцна падкрэслена супольную барацьбу рабочых і сялян за паспяховае выкананне нашых планаў, паказаны супольныя імкненні да лепшага жыцця — да соцыялізма.

Сакратар КЦ ПЗПР тав. Э. Охаб гаварыў вітаючы Кангрэс: „Не магло быць у буржуазнай Польшчы прыкладаў такіх адносін, якія вытварыліся ў Народнай Польшчы паміж рабочай партыяй, якая нясе галоўны цяжар дзяржаўнай і гаспадарчай працы, а моцнай, 200-тысячнай арганізацыяй ЗСЛ, якая ўнясла свой вялікі і важкі ўклад у адбудову нашай краіны і грамадскай перабудовы".

Кангрэс абмеркаваў важнейшыя справы вёскі. Паказаў як адбываецца класавая барацьба на вёсцы, адкрыў воблік тых, якія перашкаджаюць у соцыялістычнай перабудове сельскай гаспадаркі: кулакоў, гандляроў, спекулянтаў і рэакцыйнага кліру.

Шмат часу прысвяціў Кангрэс справам далейшага ўздыму культуры сельскай гаспадаркі і культурнага жыцця на вёсцы. Кангрэс накрэсліў далейшыя заданні ЗСЛ у сваёй працы на вёсцы ў цесным супрацоўніцтве з партыйнымі арганізацыямі ПЗПР.

М.

10-III-1956 г. ў Палацы Культуры і Навукі ў Варшаве пачаў абрады II Кангрэс ЗСЛ.

На здымку: на трыбуне Старшыня ЗСЛ — Владыслаў Ковальскі.

Фото — ЦАФ.

● Алі Сastраміджоё — правадыр прагрэсіўнай партыі Інданезіі, які атрымаў місію ўтварэння новага ўрада, заявіў што ў міжнароднай палітыцы будучы ўрад будзе ажыццяўляць пастановы канферэнцыі ў Бандунгу.

● Гвалтоўныя дэманстрацыі выбухлі ў Тунісе. Дэманстранты затрымалі аўтамабіль Высокага Камісара Францыі і сарвалі з аўтамабіля французскі сцяг. Пасля гэтага дэманстранты перайшлі да амерыканскага консульства. Там сарвалі сцяг ЗША і разбілі памяшчэнне консульства.

● МОСКВА. Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР аб'явіла пастанову аб наступным змесце: Пачаўшы ад 10 сакавіка 1956 года дзень працы рабочых і служачых, якія працуюць у прамысловых прадпрыемствах урадах і арганізацыях скарочваецца ў суботы і ў дні перад святамі на дзве гадзіны, гэта значыць уводзіцца 6-гадзінны суботні і перадсвятачны дзень працы.

● Н'Ю ЙОРК. Генеральны Сакратар ООН Даг Гаммарскельд заявіў, што ў гэтым годзе, адбываючы паездкі да сталіц дзяржаў членаў ООН, адведае Маскву, Прагу, Варшаву, Гельсінкі, Вену, Белград і Рым, апрача таго некалькі сталіц дзяржаў Лацінскай Амерыкі.

● 24-гадзінны страйк працаўнікоў аэрадромаў Орлі і Ле Буржэт каля Парыжа спаралiжаваў у чацвер паветраную сувязь у Францыі.

Перарвалася паветраная сувязь з Лонданам, з Заходняй Нямеччынай і Скандынаўскімі краінамі. Страты авіяцыйных кампаніяў ацэніваецца на многа мільёнаў франкаў.

● ЛОНДАН. Як паведамляюць з Дамашку, міністр замежных спраў Сірыі, скіраваў да камісіі ООН у Палестыне і да урадаў СССР, ЗША, Англіі і Францыі мемар'ял, у якім зварочвае ўвагу на вялікую канцэнтрацыю ізраэльскіх войск ля Тыбэрыядскага Возера.

● ЛОНДАН. У часе манеўраў англійскага ваеннага флота і марской авіяцыі, якія адбываліся ля берагоў Італіі, упаў да мора самалёт-бамбардыроўшчык.

Трох лётчыкаў згінула. Згінуў таксама і знішчальнік з двума пілотамі — членамі экіпажа.

● З фабрыкі Сельскагаспадарчых Прыладаў у Грудзёндзу адышоў на вёску 750-ты вагон з прыладамі і заменнымі часткамі патрэбнымі ў пасяўной кампаніі.

● Паказаліся ўжо ў кнігарнях далейшыя матэрыялы XX З'езда КПСС выданыя выдавецтвам „Ксёнжка і Ведза". З'яўляюцца гэта — кожная ў асобнай брашуры — прамовы А. І. Мікаяна, В. М. Молатава, К. І. Варашылава, Л. М. Кагановіка і М. А. Суслова.

● У ваяводстве Зялёная Гура сарганізавана ў мінулым годзе 22 новых сельскагаспадарчых кааператываў. Найбольш кааператываў сарганізавана ў паветах: Гожув, Вехова, Стжэльцэ, Краеньскае, Жагань і Жары.

Да ўжо існуючых кааператываў уступіла ў гэтым годзе больш чым 500 новых членаў.

● На беласточчыне ёсць ужо больш чым 40 тысяч „точак". У пяцігадовым плане будзе праводзіцца далейшая радыёфанізацыя ваяводства.

Толькі ў 1956 годзе сарганізуецца 8 радыёвузлаў у гарадах і мястэчках і 11 радыёвузлаў у вёсках. Да канца гэтага года ў вёсках беласточчыны прыбудзе каля 20 тысяч новых „точак". У пяцігодцы беласточчына атрымае 69 сталых кінотэатраў.

● ЗЕЛЁНА ГУРА. — Нядаўна здадзена ў першую стадыю частковай выпрабавальнай эксплаатацыі апаратуру аддаленага кіравання найвялікшай у краіне і адной з найвялікшых у Еўропе, гідраэлектрастанцыі ў Дыхаве. Гэтакага рода апаратура ў Польшчы прыстасоўваецца ўпершыню. Прамысловая эксплаатацыя яе пачнецца з 1 мая г. г.

Наступным этапам будаўніцтва дыхаўскай электрастанцыі ёсць умантаванне апаратуры аддаленага кіравання, якая дасць магчымасць кіраваць работай абсталявання гідраузла з адлегласці некалькіх кіламетраў. Вялікую дапамогу ў мантажы гэтай апаратуры аказваюць совецкія спецыялісты.

● СТАЛІНОГРУД. Ужо 5 вугальна - прамысловых аб'яднанняў перавыконвае план дабычы вугля. Да такіх прадпрыемстваў залічваецца: Дамброўскае ЗПВ (102.6 працэнт плана), Рыбніцкае (102,2), Явожніцка-Міколаўскае (101,3), Забжанскае (101.3) і Руцкае ЗПВ — (100,2).

● СТАЛІНОГРУД. Пасля поўгадовага перыяду вопытных выпрабаванняў у шахце „Марцімэр" пачала нармальную працу новая шахцёрская машына, капальнагрузачны механізм — „Ч—К". Ёсць гэта першая машына, якая ў значнай ступені развязвае цяжкую праблему механізацыі, паўсюдна званых „філяраў".

СПАТКАННЕ з перадавымі пісьманосцамі

У апошнюю нядзелю ў зале Клуба Міжнароднай Прэсы і Кніжкі ў Беластоку, адбылося спатканне рэдакцыі „Ніва" з перадавымі пісьманосцама нашага ваяводства, якія маюць вялікія дасягненні ў распаўсюджванні нашага штотыднёвіка.

Найвялікшымі дасягненнямі могуць ганарыцца Станіслаў Яворскі з Бельска - Падляскага, Альфонс Шэлёговіч з Заблудова, беластоцкага павету, Мікалай Аляксеюк з Чыжоў, гайнаўскага павету, Балеслаў Шумскі з Клюковіч, семятыцкага павету і Антон Фідзюкевіч з Бабікаў, сакольскага павету.

У час спрэчак ўсе яны расказвалі, што часопіс „Ніва" карыстаецца вялікай паўсюднасцю не толькі сярод беларускага насельніцтва, але таксама знаходзіць шмат чытачоў і выпісчыкаў сярод жыхароў палякаў у беларускіх вёсках.

У сувязі з гэтым, у некаторых мясцовасцях сакольскага павету, як ў Кузніцы, Наводзелях былі прапановы арганізавання курсаў беларускай мовы.

З вялікім ўздымам прынялі штотыднёвік „Ніву" настаўнікі і школьная моладзь. Ёсць школы — як напрыклад беларуская школа ў Гайнаўцы, дзе кожны вучань падпісаўся на „Ніву".

Але ў спрэчках была гутарка і аб другой вельмі важнай справе.

Аказалася, што па-за Павятовым Камітэтам Партыі, мала клапоцяцца Грамадскія Рады, не цікавіць распаўсюджваннe беларускага часопіса ЗМП, ЛПЖ ані Павятовыя Аддзелы Культуры, якія часта маюць магчымасць сустракацца з жыхарамі нашых вёсак, і якія вельмі многа маглі-б зрабіць для беларускай справы.

Са спрэчак можна было зрабіць тады адзін вывад, што ў наступным квартале 10 000-чны тыраж „Нівы" будзе значна павялічаны. На заканчэнне выдатнейшыя пісьманосцы атрымалі грашовыя ўзнагароды.

ЗАКЛІК ДА ЎСІХ ПІСЬМАНОСЦАЎ

Я пісьманосец з паштовай установы Гарадок буду старацца, каб згуртаваць як найбольш чытачоў „Нівы" буду несці над кожную страху весткі аб беларускай культуры і дружбе ўсіх народаў. Абавязваюся план на падпіску „Нівы" на II-гі квартал да 25 сакавіка выканаць у 150 працэнтах.

Заклікаю да спаборніцтва ўсіх пісьманосцаў беластоцкай акругі.

Л. ЯСЮКОВІЧ

На здымку: перадавыя пісьманосцы, удзельнікі нядзельнага спаткання з „Нівай": Антоні Фідзюкевіч — Бабікі пав. Сакольскі, Станіслаў Яворскі — Бельск, Леон Ясюковіч — Гарадок, Ежы Аляксеюк Чыжэ.

Фота — Леў

